

Laiskai
LIETUVIAMS

1954 KOVAS (MARCH) VOL. V, No. 3

T U R I N Y S

PALMIŲ ŠAKOS IR KRYŽIUS – J. Elijošius, S. J.....	65
MALONĖS PILNOJI (III) – A. Liuima, S. J. _____	67
KUNIGAS – J. Vaišnys, S. J.	76
PALAIMINTI PERSEKIOJAMIEJI – B. Markaitis, S. J. _____	79
ŠVENTOJO KARALAIČIO PAVYZDYS – S. Sužiedėlis _____	82
JIS GYVENO NE SAU – V. Kleiza _____	85
KAIP KALBĖTIS TELEFONU – J. Venckus, S. J. _____	88
DVYLIKA KLAUSIMŲ VYRAMS – Moteris	90
FILMAI IR KNYGOS – S. Tomarienė _____	95

Viršelyje: Šv. Kazimieras (V. K. Jonyno)

"L. L." Administracijoje galima gauti gražiai įrištų "Laiškų Lietuviams" komplektų:

1950-51 m. (dviejų metų vienoje knygoje) – \$4,

1952 m. – \$3,

1953 m. – \$4.

1953 m. turime komplektų įrištų su viršeliais ir be viršelių, kaina ta pati.

Kas norėtų šiuos komplektus įsigyti, prašome tuoj rašyti, nes greitai gali jų nelikti.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Nearly subscription two dollars. Single copy 20 cents. Entered as second class matter at the Post Office at Chicago, 111. Additional office of mailing in Putnam, Conn.

LAIŠKAI LIETUVIAMS leidžiami Tėvų Jėzuitų kas mėnesį, išskyrus liepos-rugpiūčio dvimėnesį. Redaguoja T. Juozas Vaišnys, S. J. Administratorius Petras Kleinotas, S. J. Redakcijos ir Administracijos adresas: 5541 S. Paulina St., Chicago 36, 111. Telefonas: HEmlock 4-1677. Metinės prenumeratos kaina du doleriai. Atskiras numeris 20 centų.

N. P. Seserų Spauštuvė, Putnam, Conn.

Viršelis J. Pilipausko, vinjetės V. Vijeikio

1954 M. KOVO (MARCH) MĖN.

VOL. V, NO. 3

PALMIŲ ŠAKOS IR KRYŽIUS

Izraelio maldininką, keliaujantį Velykų šventėms į Jeruzalės šventovę, vedė ilgas kelias iki visų švenčiausios, kur jis galėjo sudėti savo aukas. Visų pirma jis turėjo pereiti tris ilgus, vis labiau siaurėjančius prieškiemius arba prieangius, kol pasiekdavo patį šventyklos vidų. Su baime maldininkas žvelgdavo į Švenčiausios pusę, kuri buvo atskirta stora uždanga. Čia gyveno Jahvė, didysis Izraelio Dievas.

Didžioji Savaitė yra bažnytinio gyvenimo metų šventovė. Į tą šventovę veda trys gavėnios laikotarpiai, lyg kokie prieangiai – vienas už kitą niuresni ir paslaptingesni. Jau nuo Senųjų Užgavėnių Bažnyčia apsivelka gedulo rūbais. Aleliuja nebeskamba giesmėse, Mišių maldos žodžiai atveria trejopą žmogaus mizerijos gelmę: niekybės, nuodėmės ir mirties. Žmogus žino, kad jis niekada savo jėgomis nepajėgs iškopti iš šios trejopos prarajos. Todėl tikintysis maldauja pasigailėjimo ir laukia atpirkėjo.

Toliau keliauja maldininkas per niūrią, aukštą, nuogų sienų navą, eina iš sekmadienio į sekmadienį lyg kokia gotikos katedra nuo vienos kolonados prie kitos – tai gavėnios laikas, keturiasdešimt ilgų dienų. Pelenų diena savo juodomis dulkėmis turi priminti, kas mes esame ir

kas mes būsim. Malda, išmalda ir pasninkas turi sutirpdyti širdies ledus. Atpirkimo drama artinasi. Bažnyčia dar nepatenkinta savo skausmo ir liūdesio įrodymais. Ji apgaubia Nukryžiuotojo paveikslą šydu. Dievo saulė aptemo mūsų sieloj. Šydas reiškia paslaptį. Dievas slepia savo silpnybę. Žmogiškos akys nepajėgia matyti sudarkytame ir apspiaudytame Nukryžiuotojo veide Dievo jėgos ir stiprybės. Su šventa baime tikintysis artinasi rimtoms Didžiosios Savaitės dienoms.

Ji vadinasi Didžioji Savaitė, nes joje vyksta didžiausios mūsų atpirkimo paslaptys: beribė Dievo meilė ir gailestingumas, baisus ir kietas dieviško teisingumo pavyzdys. Ceremonijos gedulingos. Giesmės liūdnos. Varpų tylą nejaukiai slegia lyg kars-to dangtis. Šiais gedulo ženklais Bažnyčia apverkia Didįjį Velionį. Jis mus palieka po gyvenimo, perpildyto kančios. Jo mirtis nebuvo rami, minkštoj lovoj, tarp daugybės pagalvių ir antklodžių, suraminta artimųjų meilės ir ašarų. Mes savo Didžiajam Kankiniui paklojome kryžiaus lovą, padėjome erškečių pagalvę. Vietoj tvarsčių – aštrios viny-s ir ietis. Vietoj gaivinančio gėrimo – tulžis ir actas. Vietoj raminančių meilės žodžių – plaktuko smūgiai. Vietoj tylių maldų – keiksmas ir piktžodžiavimai.

Didžioji Savaitė apima visą atpirkimo dramą, kurioje kančios, mirties ir atsikėlimo scenos skrieja viena po kitos. Paskutines Kristaus gyvenimo dienas Jeruzalėje išreiškia du ženklai: palmių šaka ir kryžius. Palmių šaka – šaukiančios minios hosana, sveikinančios ateinančią Mesiją į savo karalystę. Kryžius – tragedijos simbolis. Bet kodėl krikščionija neišsisiuvo į savo vėliavą palmių šakos paženklinanti Kristaus pergalei ir triumfui? Tikintysis žino gerai, kad Bažnyčia nebūtų išlikusi gyva ilgų amžių kovose, jei ant jos didžiojo altoriaus būtų kabėjusi tik palmės šaka. Kryžius eina daug giliau, jis siekia pačias žmogaus širdies gelmes, jo trejopą mizerijos bedugnę.

Tad ir Bažnyčia savo apeigose po liūdno ir trumpo Verbų Sekmadienio triumfo pereina prie kančios vaizdų. Tą pačią dieną skaitoma Kristaus kančios Evangelija. Pasigirsta Jeremijo raudos, skausminga, beveik laukinė melodija. Judo išdavimas užnuodija visą Paskutinės Vakariinės didybę. Visa ši dramatiška įtampa pasiekia savo aukščiausią punktą Kryžiaus garbinime. Tas kryžius savo išskėstomis rankomis, atrodo, lyg apglėbia visą pasaulį. Jis žavi krikščionio sielą, kaip dieviškos galybės paveikslas žmogaus mizerijoje ir silpnybėje.

Didžiosios Savaitės nuotaiką gražiai yra išreiškęs senovės anglosaksų poetas savo "*Sapne Apie Kryžių*": "Žmonės ten mane, kryžių, nešė ant savo pečių, kol iškėlė ant kalno. Priešų daugybė mane ten įtvirtino. Tada aš išvydau žmonių Viešpatį skubantį prie manęs. Jis troško ant manęs būti iškeltas. Aš nedrįsau nei sulinkti nei palūžti prieš Viešpaties norą. Aš mačiau drebantį žemės paviršių, bet likau stovėti nepajudina-

mas. Tada Jis numetė savo rūbus drąsia ir nedrebančia ranka. Aš sudrebėjau, kai Jis apkabino mane, bet nedrįsau lenktis prie žemės... Aš visas buvau aprasojęs krauju. Mačiau kareivijų Viešpatį skausmų tampo- mą. Tamsybės dengė Jo kūną. Visas sutvėrimas verkė savo Karaliaus mirties. Kristus kabojo ant kryžiaus."

Yra vienas momentas Didžiosios savaitės apeigose, kuris savyje talpina neišreiškiamą atpirkimo pilnybę. Po kryžiaus garbinimo altorius apnuoginamas, užgęsta šviesos, suvyniojami kilimai, bažnyčia lieka šalta ir tyli. Visas sutvėrimas lyg kybo tarp mirties ir gyvenimo, tarp kapinių tylos ir naujos pergalės riksmo. Dar Exultet ir Aleliuja nesuskambėjo, jau auštant naujai Kristaus epochai. Dar nauja šviesa neuždegta ir gyvenimą duodąs vanduo nepašventintas. Visas tas įtempimas per aukštas: jo nebegalima išreikšti išorinėmis ceremonijomis nei sielą draskančiomis melodijomis. Ta drama tęsiasi sielos gelmėse, tyliam šnabždesy be žodžių. Tuomet aukščiausiu įtamos momentu pasigirsta žodžiai: "Ramybėje ten pat aš miegosiu ir ilsėsiuos... Jis ilsėsis ant šventojo kalno... Mano kūnas ilsėsis viltyje..."

Gali atrodyti keistas dalykas, kad Didžiosios Savaitės liturgija, pereidama nuo kančios raudų prie džiaugsmo šauksmų, sustoja šeštadienio poilsui. Tai greičiausiai dėl to, kad žmogiškoji poilsio sąvoka yra gana plokščia. Mūsų poilsis paprastai reiškia patogumą, nupenėtą kūną minkštojo lovoj ir minkštojo kėdėje. Mūsų poilsis tai praeinąs pasitenkinimas, nevaisingi troškimai, nerealūs sapnai. Mes ilsimės ant pinigų krūvos, prie valgiais apkrauto stalo. Mes ieškome poilsio dalykuose, kurie yra minkšti ir švelnūs mūsų pirštams, malonūs

ausims, žavūs akims. Mūsų idealas užbaigti darbo savaitę gražiu sapnu, užsimiršti. Mes norime pasprukti nuo savęs: norime supilti savo sielos okeaną į mažą smėlio duobelę šio pasaulio pajūry.

Dievo poilsis yra visiškai kitoks. Šv. Povilas laiške žydamas mus ragina skubėti į Dievo poilsį. Šituo poilsiu Dievas nori pasidalinti su savo tauta. Tai yra didysis Dievo poilsis, septintosios dienos poilsis po šešių dienų darbo. Tai yra Kristaus grabo poilsis, belaukiant Velykų sekmadienio aušros. Šis poilsis gimsta mirties tyloj, po karsto dangčiu. Jei ne Kristaus gyvenimą nešanti mirtis, mes vargiai sugebėtume įžvelgti mirty ką nors kita, kaip mūsų gyvenimo juodą duobę, mūsų siekimų ir troškimų šukes. Bet dabar mirtis reiškia visai ką kita. Mirti dabar reiškia atlikti didžiausią gyvenimo darbą. Mirties valanda yra gražiausias mūsų gyvenimo kūrinys. Nieko negali būti didesnio kaip mirtis. Niekas neduoda daugiau vilties kaip ji. Jei mes mirštame

Kristuje, negyvenome veltui. Mes turėtume dažnai dėkoti Dievui už mirties poilsį. Taip šviesiai ir optimistiškai žiūrėti į mirtį mus moko Didžiosios Savaitės liturgija. Net jei ir mūsų gyvenimas šioj žemėj būtų baigęsis visišku pralaimėjimu ir bankrotu, visi mūsų planai ir gražiausios svajonės būtų sudužusios į šipulius, mes neveltui gyvenome ir neveltui mirėme — jei mirėme Kristuje. Dievo jėga ir galybė kaip tik mėgsta pasireikšti žmogaus silpnybėje, lygiai kaip ir Kristaus kančia buvo Dievo galybės įrankis ir įrodymas. Šitame kryžiaus kontraste kaip tik glūdi visa Didžiosios Savaitės prasmė, ne tik Kristaus, bet ir kiekvieno tikinčiojo gyvenime. Kai kryžiaus adoracijai baigiantis yra giedama skundų litanija — žmogiškosios mizerijos išraiška — neužmirškime ir mes po kiekvieno skundo prijungti prasmingą maldavimą: Šventas Dieve, Šventas Galingasis, Šventas Nemirtingasis, pasigailėk mūsų!

J. Elijošius, S. J.

MALONĖS PILNOJI

III

Teologijoje skiriama du kriterijai tiesai pažinti: istorinis ir dogmatinis. Istorinis kriterijus, arba progresyvinis metodas, tiria tiesą dokumentuose tik prigimtiniu protu, tik įgimtine jėgomis su pagalba istorinės kritikos ir po to daro išvadas. Dogmatinis kriterijus, arba regresyvinis metodas, pradėdamas nuo dabar esamo bendro tikėjimo, eidamas atgal, ieško turimos tiesos pagrindimo ir jos dogmatinio išaiškinimo Bažnyčios mokslo šviesoje, atsižvelgiant į

to laikotarpio tikėjimo tiesų pažangą ir stovį. Kada abu šitie metodai naudojami teisingai, tarp jų negali būti prieštaravimo ir nesutikimo, o tik savitarpė pagalba. Bet gali atsitikti, kad istorinis kriterijus geriausiu atveju tegali privesti tiktai prie panašumo į tiesą, negalėdamas suteikti pilnos tiesos, arba pasitenkinti tiktai spėliojimais ir nujautimais, negalėdamas jų niekuo paremti. Tuo tarpu dogmatinis kriterijus papildo tai, ko trūksta, istorinio metodo keliu beieš-

kant pilno tiesos pažinimo. Istorinės dokumentacijos trūkumas ir net visiškas jos nebuvimas gali būti atstotas dogmatinės tradicijos. Pavyzdžiui, dogmatinės tradicijos argumentas su pilnu istoriniu pamatu yra Jėzaus Kristaus dieviškumas. Jo buvimas Švenčiausiame Sakramente; su tokiu istoriniu, bet nepakankamu pamatu yra Dievo Motinos mergystė po Kristaus gimimo; pagaliau visai be istorinių duomenų yra Jos Nekaltas Prasidėjimas, Dangun Ėmimas. Jei dogmatinės tradicijos argumentas yra visai teisingas be jokių istorinių duomenų, jis visiškai nėra svarstytinas, bet atmestinas, turint priešingų istorinių davinių.

Regresyviniam metodui daroma priekaištas, kad iš jo pasidaro malūnėlis ir jis nieko neįrodo, nes tikėjimą įrodo iš apreiškimo pirma negu tas apreiškimas yra įrodytas, o apreiškimą iš tikėjimo. Kitaip sakant, remiasi tuo, ko dar nėra. Bet reikia atsiminti, kad objektyvioje ir kronologinėje dalykų eigoje pirma yra apreiškimas ir tik po jo eina Bažnyčios tikėjimas ir visuotinis sutarimas. Bet žiūrint į dalyką iš subjektyvaus požiūrio ir mūsų logiško pažinimo taško, kai du tarp savęs yra neatskiriamai susijusiu, iš vieno, nors kronologiškai vėlesnio, galima atpažinti kitą, nors jis bus kronologiškai pirmesnis. Tai pritaikant sprendžiamam klausimui, bus taip: pirmiau yra Dievo apreiškimas apie Marijos Dangun Ėmimą, o po to tiktai tikėjimas į tą tiesą. Esant abiem neišskiriamai sujungtiems (negali būti Bažnyčioje visuotinio tikėjimo, kuris nebūtų apreikštas), iš to kas vėlesnis dalykų tikrovėje, tai yra tikėjimo, bet pirmesnis mūsų pažinime, darome išvadą ir pažįstame patį apreiškimo faktą, kuris mūsų pažinime yra vėlesnis,

nors savo tikrovėje yra pirmesnis už patį tikėjimą šita tiesa.

Taip dalykams stovint, kad būtų paskelbta kokia nors tikėjimo tiesa, kaip Dievo apreikšta, užtenka, kad visa Bažnyčia gyventų tąja tiesa, kad būtų visiškas sutarimas tikinčiųjų, ypač vyskupų, vienybėje su Šventuoju Tėvu. Jau nuo 6-7 šimtmečio Bažnyčia nenutraukiamai tiki Marijos Dangun Ėmimą, kaip tai rodo liturginės šventės, gausūs apie Dangun Ėmimą pamokslai ir teologų moksliniai pagrindimai. Tuo persiėmę tikintieji, to moko katekizmai, dėsto dvasinio turinio ir pamaldumo knygos, išreiškia maldos, pavyzdžiui, tiek Šventojo Tėvo rekomenduojamas rožančius. Mokomasis Bažnyčios autoritetas pritaria liturgistams, pamokslininkams, teologams, leidžia Marijos Dangun Ėmimą sieti su kitomis jos privilegijomis. Ir taip per kokią gerą tūkstantį metų vis labiau stiprėjo ir augo šitas tikėjimas iki pasireiškė ypatingu gyvumu ir stiprumu po Nekaltojo Prasidėjimo dogmos paskelbimo. Jau Vatikano visuotinio susirinkimo metu vyskupas Jonas buvo net pasiūlęs, kad, paprastu susirinkusiųjų vyskupų rankų plojimu, būtų paskelbta Marijos Dangun Ėmimo dogma, kaip Dievo apreikšta ir palikta visų žmonių tikėjimui. Net ir delnų plojimu šitos tiesos paskelbimas nebūtų buvęs nei neapdairus, nei ne vietoje, nes dalykas jau buvo giliai išstudijuotas ir visiškai pribrendęs. Vien tik išoriniai tokia procedūra mažai pritiko dalyko didelei rimčiai. Todėl buvo įteikta net dešimt prašymų su 197 vyskupų parašais, prašančių paskelbti Dangun Ėmimo dogmą. Dėl laiko stokos, prasidėjus karui, kaip daug kitų klausimų, taip ir šitas liko nesvarstytas. Tatai dar labiau paskatino ti-

kinčiuosius siųsti prašymus Šventajam Tėvui, kad paskelbtų Marijos dangun Ėmimo dogmą. Kai tik pradėjo plaukti nenutraukiami prašymai, Šventasis Tėvas Leonas XIII įsteigė specialų archyvą tiems prašymams surinkti. Prieš keletą metų buvo išleisti du stori tomai įžymesnių asmenų ir svarbesnių prašymų. Kita dalis buvo išstatyta specialioje parodoje dogmos paskelbimo proga įvykusio tarptautinio Marijologijos kongreso rūpesčiu. Šitas paskutinis kokių 80 metų laikotarpis, taip sakant, paskutinis žingsnis į dogmos aptarimą yra labai ryškus Bažnyčios tikėjime. Nekalto Prasidėjimo aptarimui prašymai, plaukę kartą kartomis (1617-1848), nebuvo tokie gausūs ir skaitlingi, kaip šitie prašymai per paskutinius 80 metų. Nuo 1870 iki 1940 metų buvo gauta 3019 prašymų iš kardinolų, patrijarkų, arkivyskupų, vyskupų, universitetų, kapitulų, seminarijų, kongresų. Pasirašiusiųjų skaičius praneša aštuonis milijonus (8.086.396 parašai). Jų tarpe yra 30.000 kunigų, 50.000 seserų. 1859 prašymai yra vyskupų, valdančių vyskupijas, kas sudaro arti trijų ketvirčių visų vyskupijų pasaulyje. Iš šito bendro 3019 prašymų, 2917 yra teigiami prašymai, kas sudaro 97% visų prašymų. Kiti abejoja arba susilaiko. Ypatingai ryškus yra pokarinis laikotarpis. Per 50 metų (1870-1920) pasirašiusiųjų skaičius siekia 1.615.000, kai tuo tarpu per 20 tarpkarinių metų (1920-1940) pasirašiusiųjų skaičius siekia 6.471.000. Kad geriau suprastume, koks tai didelis ir iškalbingas yra skaičius, prisiminkime, kiek pas mus Lietuvoje yra branginama Marijos Dangun Ėmimo šventė, ir tačiau, kiek maža ir nežymu tebuvo prašymų iš Lietuvos, galima sakyti, beveik nieko. Šitie skai-

čiai rodo įtampą ir didumą plačiųjų masių susidomėjimo šituo klausimu. Tai rodo iš antros pusės ir pačios tiesos ryškumą, o drauge ir paramos didumą šių dienų sunkenybėse ir varguose.

1946 metais gegužės mėnesio 1 dieną Šventasis Tėvas atsiklausė dar kartą visus pasaulio vyskopus jų nuomonės, ką jie, kaip apaštalų įpėdiniai, mano apie Marijos Dangun Ėmimo tiesą, ar galima ją paskelbti, kaip Dievo apreikštą, ar ne? Ir, morališkai imant, visi atsakė teigiamai. Jų atsakymas drauge su Šventojo Tėvo intencija paskelbti tikėjimo dogmą jau ir sudaro pilną garantiją, kad šitoji tiesa yra tikrai Dievo apreikšta.

Tokioje dalykų šviesoje, ypač dabar, po dogmos paskelbimo, tai yra užtikrinimo, kad šita tiesa tikrai yra Dievo apreikšta, kyla klausimas, kurgi yra tasai apreikšimas? Neseniai, iš paviršiaus žiūrėdami, neradome nei Šventajame Rašte, nei pagaliau padavime. Tenka dabar dar kartą grįžti ir iš arčiau prisiziūrėti į klausimą, nes dogmatinis aptarimas aiškiai mums sako, kad šitoji tiesa yra Dievo apreikšta.

Pirmiausia turime prisiminti, kad Kristus visą savo dieviškąjį apreikšimą pavadė apaštalams ir neliepė jo surašyti, bet skelbti: "Eidami į visą pasaulį, skelbkite Evangeliją visam sutvėrimui" (Morkaus 16, 15). Ir apaštalai po Kristaus įžengimo į dangų "išėję skelbė visur, Viešpačiui drauge veikiant ir tvirtinant jų žodžius lydintį juos stebuklais" (Morkaus 16, 20). Kristaus mokslo dalį surašė į knygą (jų skelbtų pamokslų ir duotų pamokymų, taip sakant, katekizmo pamokų nuotrupas), kitą dalį, ne tyčia ją išskirdami, bet taip jau susidėjus gyvenimui ir jo aplinkybėms, paliko savo įpėdiniams skelbti žo-

Kristus.

R. van der Weyden.

džiu. Kad į knygas nerašė nieko naujo, liudija šventas Povilas savo laiškuose apie Eucharistiją (1 Korintiečiams 11, 23) ir kovą su žydiškumu (Galatams 1, 9). Taigi, Kristaus mokslas, dieviškasis apreiškimas, žodžiu, visas antgamtinis tiesų palikimas, pradžioje ir pirmon eilėn buvo apaštališkame padavime ir buvo skelbiama tikrai gyvu žodžiu, kurio dalis vėliau, palyginti gana greit, buvo surašyta į evangelijas ir laiškus, sudarantčius Naująjį Testamentą, o kita dalis pasiliko ir toliau perduodama gyvu žodžiu.

Iš to matome, kad padavimas nėra "nuotrupos" ir savotiškas "likutis" nuo pilnojo apreiškimo "netilpusio" į Šventąjį Raštą, bet priešingai, pats Šventasis Raštas yra tikrai savotiška "ištrauka" iš apreiškimo, kuris baigiasi su apaštalu mirtimi. Gerai pa-

stebi šventasis Jonas, kad jei reikėtų surašyti visa, ką Jėzus darė ir ko mokė, tai "ir visas pasaulis negalėtų sutalpinti tų knygų, kurias reikėtų parašyti" (Jono 21, 25). Tatai gražiai išreiškia, kad raštas ištęstas, išplėstas, o padavimas yra suglaustas. Bažnyčia turi padavimo pilnumą. Kristus atnešė pilnutinį mokslą apie Tėvą ir mūsų santykius su Juo. Visą žinių rinkinį vadiname apreiškimu, nes Jis tarsi atveria mums savo išminties turtus ir mūsų dvasios akis ir parodo, apreiškia tiesų rinkinį. Be apreiškimo šitos tiesos žmogaus protui yra neprieinamos, nors po apreiškimo bent iš dalies jau suprantamos.

Kadangi negalėjo visi Jo išgirsti ne tik vėlesnių kartų, tolimesnių vietų, bet net ir vietiniai gyventojai negalėjo Jo sekti visą laiką ir klausyti Jo pamokslų, Jis pasirinko apaštalus, kuriuos ypatingu būdu supažindino su visomis tiesomis, iš dalies skelbdamas gyvu žodžiu, iš dalies mokydamas savo pavyzdžiu, iš dalies įvykiais, pačiu gyvenimu bei jo vertinimu. Ne tik su Kristaus mirtimi, bet ir su Jo Dangun Įžengimu nesibaigia Jo rūpestis apreiškimu. Jis nepalieka apaštalų našlaičiais, ne tik pats pasilieka su jais ir jų įpėdiniais: "Ir štai, aš esu su jumis visas dienas, iki pasaulio pabaigai" (Mato 27, 20), bet dar pažada ir greit atsiunčia Tiesos Dvasią, kuri turi jiems priminti visą apreiškimą ir įvesti juos į visokią tiesą (Jono 14, 26; 16, 13; 15, 26; 14, 16-17). Taip dieviškoji Apvaizda ne tik nusako pačias tiesas, jų pamoko apaštalus, leidžia jas pažinti ir žinoti, bet padeda dar tas tiesas suprasti ir jas peržvelgti pačiose jų gelmėse, jomis pasiimti ir gyventi, jei jau ne asmeniškame pritaikyme, tai bent intelektualiniame pažinime ir, pagaliau, įgalina perduoti ir mokyti kitus

šitų tiesų pilnybėje, be jokio netiesos šešėlio, be mažiausio suklydimo, nepakeičiant nė vienos mažiausios raidės, žodžiu betariant, perduoti be "sutepimo, raukšlės ar ko kita panašaus" (Efeziečiams 5, 27). Taigi, dieviškasis apreiškimas visoje savo pilnybėje ir tiesos žėrėjime yra tas pat kaip ir apaštališkasis padavimas, kuris yra ne kas kita, kaip Aukščiausias Mokomasis Autoritetas ne tik gavęs ir priėmęs anų tiesų apreiškimą, bet ir kaip pajėgus autentiškai tai suprasti ir neklaidingai perduoti kitiems. Šitoji Aukščiausioji Mokomojo Autoriteto Institucija ir yra pilnaja prasme gyvasis, apaštališkasis Padavimas, kuris savo esmėje yra visiškai tas pats, kaip ir dieviškasis apreiškimas. Tai yra tikrasis ir pilnasis Padavimo supratimas.

Tačiau šitaip suprastame Padavime galima ir reikia skirti du dalykus, būtent: tai, kas perduodama, kas saugoma, kas aiškinama ir išlaikoma, tai yra pats mokslas, pačios tiesos, nuo to, kas perduoda, kas saugo, aiškina ir išlaiko, tai yra nuo tarpininko — apaštalų ir jų įpėdinių, nes aišku, kad tai nėra tas pat. Šituo atveju pertiekiamosios tiesos ir sudaro kaip tik patį doktrinalinį tiesų branduolį, nuo kurių skiriasi jų skelbėjas, Aukščiausias Bažnytinis Mokomasis Autoritetas. Šitas doktrinalinis branduolys arba objektyviųjų tiesų rinkinys (aplenkiant pačius jų skelbėjus) irgi vadinamas padavimu. Tai antrasis, jau siauresnis, padavimo supratimas. Šitaip suprastas padavimas yra dviejuose šaltiniuose: Šventajame Rašte ir žodiniame mokyje. Taigi, į šitaip suprantamą padavimą įeina ir Šventasis Raštas, nes jis, kaip matėme, tėra tikrai "ištrauka" iš pilnojo padavimo, be to, jis nėra atpalaiduotas nuo Aukščiausiojo

Bažnyčios Mokomojo Autoriteto, kad juo pagal savo nuožiūrą tikintieji naudotųsi, bet kaip tik ir paties Šventojo Rašto aiškinimas, jo tikrosios ir pilnutinės prasmės atskleidimas yra pavestas šitam Aukščiausiam Autoritetui, kuris Dievo noru yra amžinosios Tiesos žodžio nešėjas. Aišku, kad apreikštųjų tiesų perdavimas neina statiniu keliu sudulkėjusiose knygose, bet dinaminio, be paliovos išsireiškiančiu pačiu gyvenimu, įkvepiamu ir vedamu Šventosios Dvasios, kuri duota ne naujų tiesų apreikšimui, bet gautųjų priminimui ir išlaikymui tikinčiųjų sielose. Visas antgamtinis apreiškimas tebeina ir dabar gyvojo padavimo keliu, kurstomas ir palaikomas mistinio Kristaus kūno, ypač jo Mokomojo Autoriteto, sielos gelmėse, kur meilė drauge ir apreiškimas yra išlieti Šventosios Dvasios, kuri mums yra duota (Romėnams 5, 5).

Pagaliau neretai padavimas suprantamas tikrai kaip Šventojo Rašto "papildymas", kaip rinkinys tų tiesų, kurių "nerandama" Šventajame Rašte. Kitaip sakant, padavimo tiesos priešpastatomas su tiesomis, esančiomis Šventajame Rašte. Kiek toks padavimo supratimas yra nepilnas, netobulas ir klaidingas, gerai matyti iš to, kad net visos Šventajame Rašte esančios tiesos yra pavestos Bažnyčios Mokomajam Autoritetui saugoti ir aiškinti, ir kad tos Šventojo Rašto tiesos pirmon eilėn yra padavime, tai yra, neatpalaiduoja Bažnyčios nuo jų skelbimo ir neatpalaiduotų net ir tuo atveju, jei visos apreikšimo tiesos būtų surašytos į knygas, kaip kad neatpalaidavo apaštalų nuo evangelijos skelbimo gyvu žodžiu evangelijų parašymas. Tai buvo ne nuo pareigos atsipalaidavimas, bet tikrai pagalbinė prie-

monė, tiktai vadovėlis, tiktai pakartojimas ir prisiminimas. Reikia pastebėti, kad apreiškimas, skirtas visiems, baigiasi su apaštalu mirtimi. Vėlesni asmeniškai apreiškimai, net ir Bažnyčios patvirtinti, nebeįeina į viešąjį apreiškimą, nes jis yra pilnas nuo apaštalu laikų.

Kaip Kristus, apreiškęs dieviškąsias, antgamtinės tiesas, nepasiliko, taip ir apaštalai, perdavę tą patį visiškai be dėmės ir šešėlio dieviškąjį apreiškimą, nepasiliko, bet iškeliavo į amžinybę. Tačiau į jų vietą Kristaus noru stojo kiti, jų įpėdiniai. Taigi, keitės žmonės, keitės tiesos ir mokslas, tai yra, paties apreiškimo nešėjai, bet pats mokslas, pats apreiškimas pasiliko, dieviškosios apvaizdos vedimu Šventosios Dvasios įtakoje ir įkvėpime, be mažiausio pasikeitimo, spindįs savo šviežiumu ir pilnumu. Toks tik dabar skirtumas, kad po apaštalu vietą užėmė vyskupai. Vyskupų, vienybėje su Šventuoju Tėvu, skelbiamas Bažnyčios mokslas yra lygiai ir visiškai tas pats, kaip jis buvo Kristaus apreikštas, apaštalu skelbiamas ir perduotas, visiškai tas pats, dieviškas, pilnas, neiškreiptas, nesuterliotas antgamtinių tiesų rinkinys. Bažnyčia įkūnija Šventąjį Raštą ir Padavimą. "Šventoji Bažnyčia tiki, šventoji Bažnyčia moko", sako Vatikano visuotinis susirinkimas (Denzinger, 1836). Tokiu būdu dėl aiškumo galime ir turime sakyti, kad Kristaus atneštasis apreiškimas yra visiškai tas pats, kaip ir bažnytinis mokslas ir tikėjimas. Tai vienas ir tas pats mokslas, visiškai tos pačios tiesos, skirtumas tik nešėjo – tarpininko: Kristus, apaštalai ir po to vyskupai, skirtumas taip pat ir perteikimo būdo: Kristus apreiškia, apaštalai perduoda, labai mažai sistemindami, o Bažnyčia jau moko, vis geriau ir to-

buliau formuluodama tiesas, vis labiau ir giliau išsižiūrėdama Šventosios Dvasios vedimui paveldėtąjį antgamtinio apreiškimo turinį, jo vertybes kaip sako šventas Povilas, į neišmatuojamus turtus (Efeziečiams, 3, 8).

Apreiškimas apaštalams buvo suteiktas gyvenimu, pavyzdžiu, o ne suorganizuota, atbaigta mokslinė sistema. Tuo ir galima paaiškinti, kad ne visos tiesos nuo pradžios buvo vienodai išryškintos. Vienos iš tų pagrindinių tiesų buvo jau nuo pat pirmųjų dienų minimos, dėstomos. Jos buvo ryškios ir aiškios nuo pat pradžios. Šitokių tiesų atžvilgiu nė vėlesniais laikais niekas nepasikeitė, jų raida tebuvo tiktai jų suformulavime, tiksliaime išreiškime. Pavyzdžiui, Kristaus dieviškumas buvo tikimas nuo pat pradžios, nes be šito tikėjimo nėra nė krikščionybės. Betgi nors tikėjo šitą tiesą nuo pat pradžios visi krikščionys, bet kai reikėjo tai išreikšti, moksliškai suformuluoti, atsirado ne tik sunkumų, bet dviprasmiškų, neaiškių, klaidingų suformulavimų, išreiškiančių jau nebe tiesą, bet klaidą. Tada visuotinis Nicėjos susirinkimas aptarė šitą tiesą, ją suformulavo, išreiškė be klaidos. Kita tokia labai ryški nuo pat pradžios tikėjimo tiesa, yra tikras, realus Kristaus buvimas Švenčiausiame Sakramente. Tokių tiesų yra ir daugiau. Tai vadinamoji "praedicatio explicita".

Kitos pagrindinės dogmatinės tiesos, nors nebuvo nei minimos nei skelbiamos, nei mokomos, bet jau nuo pat krikščionybės pradžios užlaikomos papročiuose, niekieno neiginčijamos. Į šitokių tiesų tarpą įeina, pavyzdžiui, įsitikinimas, kad krikštas, nors jis būtų suteiktas ir eretiko, yra tikras ir geras krikštas ir jo kartoti nebereikia ir net negali-

Alytaus parkas

ma. Tik vėliau buvo išaiškinta, kodėl taip yra, pagrįsta teologiškai. Pradžioje tai buvo "savaime" aišku. Kitas toks pavyzdys liečias deuterokanoninės Senojo Testamento knygas. Dogmos pažanga arba raida buvo anų tiesų išreiškime ir jų teologiniame pagrindime. Tai "praedicatio implicita".

Be šitų skelbiamųjų arba tikrai gyvenamųjų tiesų, aiškių jau iš pirmo požiūrio, kiek tas aiškumas prieinamas prigimtiniam protui antgamtinių tiesų atžvilgiu, ir kurios vadinamos apreiškto aiškiai arba "explicite", buvo ir daugiau tiesų, kurios buvo "turimos", jei taip galima pasakyti "palaidos", neišreikštos savais žodžiais, nesuformuluotos, nepasakytos tiesioginiai, bet įpintos ir įjungtos į kitų tiesų tarpą, kurios jau buvo aiškiai ir pačios savyje išreikštos, suformuluotos ir tikimos nuo pirmųjų krikščionybės dienų. Šitos tiesos vadinamos apreiškto "implicite", tai yra įpintos į kitas tiesas. Šitos tiesos

nebuvo pastebėtos pradžioje, nebuvo į jas atkreiptas dėmesys, jos tik palengva aiškėja, pradedama jas nujauti, pradedama jomis viena ar kita proga domėtis, jas tirti, giliau nagrinėti Šventojo Rašto tekstus, arba, jas nujautus, ieškoti joms tinkamo pamato Šventajame Rašte. Šitų tiesų atžvilgiu dogmos raida, plėtojimasis vyksta per išaiškinimą, plėtojamą to, kas buvo įjungta į kitų tiesų tarpą, per išnarpliojimą (explicatio impliciti). Jų plėtojimasis vyksta iki Aukščiausias Mokomasis Autoritetas nusprendžia, kad tai tikrai yra Dievo apreiškta tikėjimo tiesa. Geriausi pavyzdžiai tokių tiesų yra iš mūsų laikų: Nekalto Prasidėjimo ir dar neseniai paskelbtoji Marijos Dangun Ėmimo tiesa, nepasakyta apreiškime tikruoju vardu, bet išreikšta ir įjungta į kitų tiesų tarpą, tikimų nuo pat pradžios, būtent, į tiesas apie Marijos aukštą šventumą, Jos laisvumą nuo bet kokios nuodėmės, Jos malonių pilnumą. Tai buvo aišku nuo pat pra-

džios, tai buvo tikima ir skelbiama pirmajame amžiuje, bet dėl vienokių ar kitokių priežasčių dar nebuvo atvirais žodžiais kalbama apie Jos Nekaltą Prasidėjimą, tai yra laisvumą nuo gimtosios nuodėmės. Pagaliau pirmaisiais amžiais ir pati gimtosios nuodėmės sąvoka nebuvo teologiškai pakankamai išryškinta. Pagaliau, visiškai nesvarbu ne tik, kada tas dogmos aptarimas įvyksta, bet net kada tas tiesos nujautimas prasideda: senovės laikais, dabartiniais ar tikrai ateisiančiais bus nujautos, išryškintos ir aptartos dar kai kurios tikėjimo tiesos. Gyvasis apreiškimas yra turtingas atgamtinėmis tiesomis, kurios su laiku vis labiau išryškėja.

Šitos "palaidosios", į kitas įjungtosios tiesos teologų skiriamos dar į dvi rūši, tai yra apreištosios "implicite formaliter" ir kitos "implicite virtualiter". Tie teologiški terminai – išsireiškimai nedaug ką sako eiliniam skaitytojui, todėl bus aiškiau nusakius skirtumą aplinkiniu keliu: tiesos, kurias Dievas norėjo apreišksti, ir kitos, be to siekimo ir minties, tiksliai pripuolamai iš kitų apreiškstųjų tiesų išryškėja. Tiesos, kurias Dievas norėjo apreišksti, surandamos apreiškime jau vien per terminų analizavimą, arba dar geriau, surandamos "ratiocinio explicativo", o anos, kurių neturėjo minties apreišksti, sussekamos "ratiocinio discursivo". Kad apreištosios tiesos "impliciter formaliter" gali būti aptartos kaip dogmos, joks teologas neabejoja, bet dėl apreiškstų tiksliai "implicite virtualiter", paprastai manoma teologų, kad jos nėra aptartinos, kaip apreištos tikėjimo tiesos. Tačiau ir šituo atveju nestokoja teologų, kurie mano, kad atskirais atvejais irgi gali būti aptartos kaip apreištos tikėjimo tiesos. Bet,

aišku, toks teologų skirstymas nesaisto Aukščiausiojo Mokomojo Bažnyčios Autoriteto.

Nevienodos priežastys, išoriniai imantai, priveda prie įjungtųjų tiesų išlukštenimo ir pažinimo. Kartais priveda prie to kokios iškilusios erezijos, kurias reikia atremti ir tuo pačiu išryškinama ir pati apreišktoji tiesa, ji, taip sakant, "atrandama" apreiškimo neišsemiame lobyne. Kitą kartą patys teologai savo iniciatyva pradeda gilintis į kokius nors tekstus, pradeda giliau tyrinėti juos iki išlukštena įjungtą iki tol išlikusią kokią nors tikėjimo tiesą. Pagaliau yra dar ir trečias būdas, būtent, kai patys tikintieji nujaučia anas apreiškstąsias tiesas. Jų pamaldumas ir religinis nujautimas iš vienos pusės priverčia teologus susidomėti klausimu, jį išnagrinėti ir jį arba pagrįsti arba atmesti, o iš antros pusės toks tikinčiųjų nujautimas įveda ir teologus į tikrąjį kelią. Tik išaugus tokiame tikėjimui, tik jį teologams gerai išstudijavus ir pagrindus, Šventasis Tėvas, Aukščiausias Mokomasis Autoritetas, savo neklaidingume paskelbia tą tiesą, kaip Dievo apreiškstą ir visų tikėtiną. Bet vieno tiksliai tikinčiųjų nujautimo ir jų pamaldumo jausmų nepakanka, kad būtų paskelbta tikėjimo dogma. Bent iki šiol nėra buvę tokių atsitikimų. Per tokį tikinčiųjų nujautimą prasidėjo Nekalto Prasidėjimo tiesos pažinimas iki jį teologai paėmė į savo rankas, kad pagrįstų Šventuoju Raštu ir padavimu. Tada prasidėjo dideli įtempti ginčai jų tarpe. Atsileidus ir nurimus įkarščiui, tikėjimas į Nekaltą Prasidėjimą pasiliko tvirtai įsišaknijęs, iki pagaliau, greit jau bus šimtas metų, galutinai išryškėjus pačiai tiesai ir pribrendus dalykui. Šventasis Tėvas Pijus IX paskelbė 1854 metais Nekal-

tąjį Prasidėjimą kaip Dievo apreikš-
tą tiesą, privalomą visiems tikintie-
siems. Dabar, žiūrint iš perspektyvos,
kai kurie teologų priekaištai prieš
Nekalto Prasidėjimo tiesą, kol ji dar
nebuvo paskelbta kaip dogma, gerai
sako vienas teologas, atrodo, kaip
muziejinės keistenybės, liudijančios
tikrai žmogiškąjį siaurumą ir trumpa-
regystę.

Kitaip buvo su Marijos Dangun
Ėmimo tiesa. Karštesnių ginčų beveik
visai nebuvo, vien tik vienas kitas
abejojantis ar net prieštaraujantis
balsas teologų tarpe, bet, morališkai
imant, visi tvirtino Jos Dangun Ėmi-
mo tiesą, nors ne visi tais pačiais
įrodymais stengėsi tą tiesą pagrįsti.
Bet nėra nė reikalo, kad visi teologai
sutartų, juk tai nėra prigimtinė tiesa,
bet Dievo apreikšta ir pavesta Aukš-
čiausiam Mokomajam Autoritetui
saugoti ir aiškinti. Iš teologinio po-
žvilgio užtenka, kad teologų iškeltų-
jų argumentų tarpe yra ir tikrieji tie-
sos šaltiniai. Jeigu teologų tarpe bu-
vo ir priešingų balsų, tai tikintieji,
moraliai imant, visi jau nuo seno-
vės buvo persiėmę šitos tiesos tikru-
mu, būtent, kad Dievo Motina su sie-
la ir kūnu gyvena danguje su savo
Sūnumi nesiliaujančioje ir neišreiš-
kiamoje palaimoje, ir kad tam pa-
čiam gyvenimui permainytų kūnų
prisikėlime yra pašaukti visi tiki-
tieji. Ir nenuostabu. Kaip menininkas
gali visuomet pasakyti, kad vienas
ar kitas paveikslas yra meniškas ar-
ba ne, nors ne kiekvienu atveju gali
tuojau ir lengvai nurodyti to priežas-
tis, ypač jas suformuluoti, panašiai
ir tikintieji savo nujautimuose ir sim-
patijose apreikštųjų tiesų atžvilgiu.
Tačiau kaip menininkas vadovauja-
si savo sprendimuose tam tikrais me-
niniais dėsniais, taip ir tikintieji, ne
koku aklų ir neryškiu palinkimu, bet

iš pažinimo bendrųjų tikėjimo tiesų
savaimingai nujaučia ir nusprendžia
apie atskiras tiesas.

Jei iš arčiau pažiūrėsime į tiki-
čiųjų nuomonę, matysime, kad nuo
pat senovės, beveik nuo pirmųjų am-
žių, pagal turimus istorinius duome-
nis, tikinčiuose buvo įsitikinimas, kad
kūnas, Įsikūnijusio žodžio šventovė,
negalėjo būti paliktas sugedimui. Ši-
tas įsitikinimas reiškės ne visur su
tuo pat stiprumu, ne visur tomis pa-
čiomis formomis ir ne visur be pasi-
priešinimo iš atskirų asmenų tarpo.
Bet esminga, kad tas nujautimas, ir
greit įsitikinimas, pasiliko gyvas visą
laiką ir dar labiau augo, stiprėjo. Jis
buvo gyvas visur, nors nevienodai
reiškės, nes tebeieškojo sau tinka-
mos išraiškos, ką gražiai iš dalies liu-
dija ir apokrifai bei legendos, kaip
nevykę bandymai išreikšti gyvena-
majį įsitikinimą jiems prieinamomis
priemonėmis, jų turimu išmanymu ir
sugebėjimu. Šito įsitikinimo srovė
neša nemaža sutrų, netikrumų, per-
dėjimų, iškrypimų, bet ji yra gili ir
stipri. Istorija pažįsta šitos srovės ne
atsiradimo, bet tikrai jos stiprėjimo ir
valymosi pradžią, jos susiformavimo
pirmąsias pastangas.

Kaip priešaušryje dalykai atrodė
neryškūs ir, tik saulei patekėjus, jos
šviesoje pasirodo visos dalyko for-
mos ir spalvos, galutinai įgauna ryš-
kumo, taip ir su tikėjimo tiesomis.
Bažnyčios mokslo šviesoje vienos tie-
sos nušviečia kitas. Tai lyg mokinys
mokytojo vadovaujamas susigaulo
ir sunkaus teksto vertime, kurio pats
vienas nebūtų pajėgęs suprasti ir jo
išversti, ne kad tas tekstas dalyko
neišreikštų visiškai pilnumoje ir tik-
rume, bet kad mokinio nepakanka-
mas tebėra pajėgumas ir subrendi-
mas visa suprasti.

A. Liūima, S. J.

K U N I G A S

Dar nėra surasta nė vienos tautelės, nė vienos kad ir mažiausios ir primityviškiausios žmonių giminės, kuri neturėtų savo religijos. Todėl galime tvirtinti, kad nėra nė vienos tautos, kurioje nebūtų kunigų. Religija yra žmogaus santykiai su Dievu. Kunigas tuos santykius palaiko, puoselėja, ugdo. Jis yra tarpininkas tarp Dievo ir žmogaus. Žmonija, religija ir kunigystė yra vienodo senumo. Kai tik žmogus savo protu suvokė aukštesnę esybę – Dievą, suprato, kad Jį reikia garbinti, Jam reikia aukas aukoti. Dievo žmogus nematė, bet išivaizdavo Jį esantį kažkur aukštybėse, kur dieną šviečia saulė, o naktį žvaigždės blizga. Negalėdamas Dievo pasiekti, žmogus sugalvojo Jo garbei deginti javus, vaisius ir gyvulius, kad bent aukų dūmai Jį pasiektų. Šią pareigą paprastai atlikdavo žmonių atstovai – kunigai.

Iš pradžių atskiro kunigų luomo nebuvo. Jų pareigas eidavo šeimos tėvas arba giminės patrijarkas. Vėliau kai kurios tautos – egiptiečiai, indai, persai, graikai, romėnai – išivedė atskirą kunigų luomą, kurio pareiga buvo rūpintis dvasiniais tautos reikalais. Ir lietuviai, dar tebebūdami pagony, turėjo gražiai organizuotą dvasiškiją. Jų kunigai buvo vadinami vaidilomis, kriviais, žyniais. Jiems padėdavo vaidilutės, kurstydamos miškuose šventąją ugnį.

Senajame Testamente Aronas ir jo vaikai buvo kunigai, o Levi giminės vaikai buvo levitai, t. y. kunigų padėjėjai, panašiai kaip Naujame Testamente diakonai. Taip tęsėsi iki Kristaus atėjimo, kurs įsteigė Naujojo Testamento kunigystę su nauja Jo paties kūno ir kraujo auka.

Pirmieji paties Kristaus paruošti ir pašventinti kunigai buvo apaštalai. Jis davė jiems valdžią mokyti žmones ir teikti sakramentus. Sakramentai yra Dievo malonių šaltiniai, įsteigti paties malonės autoriaus Kristaus. Kunigas semia iš to šaltinio ir teikia Dievo malones žmonėms. Naujajame Testamente kunigystė yra ne tik pareiga tarpininkauti tarp Dievo ir žmonių. Ji yra sakramentas, kurs išskiria kunigą iš kitų žmonių tarpo ir pašvenčia jį Dievui. Jis pažymimas nematomu, bet labai stipriu ženklų, kurio negali išdildyti nei laikas nei mirtis, kurs pasiliks visą amžinybę. Ar kunigas džiaugsis danguje, ar kentės pragare, visur ir visuomet jis bus kunigas. Danguje kunigystė teiks ypatingos šviesos jo aureolei, o pragare – duos ypatingo kartumo jo kančioms.

Tridento Visuotinis Bažnyčios Susirinkimas, remdamasis Šv. Raštu ir Tradicija, aiškiai paskelbė, kad kunigystė yra Kristaus įsteigtas sakramentas. Kas to netikėtų, būtų atskirtas nuo Bažnyčios. Paskui plačiau paaiškina apie šio sakramento įsteigimą Paskutinės Vakariinės metu. Kristus, Vyriausias Naujojo Testamento Kunigas, jau rengėsi pats save paaukoti Dievui, norėdamas Jį permaldauti už žmonių nuodėmes. Bet su Kristaus mirtimi neturėjo baigtis Naujojo Testamento kunigystė. Jis žinojo, kad žmonės ir ateinančiais laikais vėl nusidės ir bus reikalingi atleidimo; Jis žinojo, kad jie norės Dievui ką nors aukoti, kuo nors už savo nuodėmes atsilyginti. Bet po Kristaus aukos ant Kalvarijos kalno, visos kitos aukos nublanko ir nustojo savo vertės. Tad Jis sugalvojo ste-

buklingu būdu pasilikti mūsų bažnyčiose, kad kunigas žmonių vardu Jį galėtų paaukoti Dievui, kad galėtų būti ir toliau tęsiama Kalvarijos auka, tik jau ne kruvinu, bet mistišku būdu.

Čia Jis, laimindamas duoną ir vyną, įsteigia Mišių auką. Paskui tardamas apaštalams "tai darykite mano atminimui" duoda ir jiems galią paversti duoną ir vyną į Kristaus kūną ir kraują. Tokiu būdu Jis įsteigia kunigystės sakramentą. Vėliau, po prisikėlimo iš mirties pasirodęs apaštalams, suteikia jiems galią atleisti nuodėmes sakydamas: "Imkite Šv. Dvasią. Kam nuodėmes atleisite, tam jos atleistos, ir kam sulaikysite, jos bus sulaikytos" (Jo. 20, 23).

Taip apaštalams buvo suteikta visa kunigystės galia: grąžinti žmonėms prarastą malonę ir pakviesti ant altoriaus bei dalinti žmonėms patį visų malonių autorių – Kristų. Tai yra tikrai neapsakoma galia, prilygstanti tik paties Kristaus galiai. Tokios galios neturėjo nei angelai, nei angelų karalienė Marija. Teisingai kunigas yra vadinamas "Alter Christus – Antrasis Kristus".

Grąžinti sielai gyvybę, suteikiant jai pašvenčiamąją Dievo malonę, yra didesnis stebuklas negu prikelti mirusį žmogų. Aukoti patį Kristų yra grynai dieviška galia. Juk Mišios yra ne tik Kristaus kryžiaus aukos prisiminimas, bet jos nuolatinis atnaujinimas. Nors savo mirtimi ant kryžiaus Kristus užpelnė žmonijai visas reikalingas malones, bet Mišių aukoje tos malonės yra žmonėms dalinamos, jiems yra pritaikomi atpirkimo vaisiai. Ir visa tai atlieka kunigas Kristaus jam suteikta dieviška galia. Todėl visai nenuostabu, kad kunigui Kristus leido ir kalbėti Jo vardu, sakydamas: "Kas jūsų klauso, mane

klauso; kas jus niekina, mane niekina". Tad tikrai Naujojo Testamento kunigas yra ne tik tarpininkas tarp Dievo ir žmonių, bet tikras Kristaus atstovas, antrasis Kristus.

Bet čia gal kaip tik ir yra visa kunigo gyvenimo tragedija. Savo galia jis pralenkia angelus ir beveik prilygsta pačiam Kristui, bet savo prigimtini pasilieka toks pat silpnas žmogus kaip ir kiti. Jis daug nepaprastų malonių yra gavęs, bet negavęs malonės, kuri jį, kaip Mariją, apsaugotų nuo kiekvienos kad ir mažiausios nuodėmės. Kunigas, būdamas žmogus, gali nusidėti ir nusidėda. Juk ir tarp dvylikos Kristaus apaštalų buvo Judas. Bet kunigo klaidos dažnai žmonių yra per daug išpučiamos. Dėl kunigo nuodėmės kartais ne tik visas miestas, bet ne visas pasaulis suskamba. Bet kai tas pačias nuodėmes, ar dar didesnes, daro kiti, tai niekas apie tai nekalba. Tai yra lengva suprasti. Juk jeigu krinta vėjo palaužta smilga, tai nė jautriausia ausis jokio triukšmo nepastebės, bet jei virsta galingas ažuolas, tai net žemė sudreba.

Bet vis dėlto negalime pasiteisinti, kad mes dažnai žiūrime į kunigą per labai tamsius akinius, kad nesistengiame jo suprasti. Tenka nugirsti kalbant, kad kunigai yra materialistai, kad jie neturi jokių aukštesnių idealų, kad jiems nerūpi kitų žmonių gerovė, kad jie ieško tik savo patogumų. Ar tai yra tiesa? Niekas nesieks neigti, kad pasitaiko ir labai blogų kunigų. Bet nekalbėkime apie šį bei kitą kunigą, kurs yra gal tik nemaloni išimtis, kalbėkime apie kunigą bendrai. O tokių, vis dėlto manau, yra dauguma.

Paklauskime patys savęs, kas tą kunigą atvedė prie altoriaus. Pinigai, garbė, malonumai? Jeigu jis būtų to

siekęs, tikriausiai nebūtų beldęsis į seminarijos duris. Kiekvieno žmogaus gyvenimas yra auka, bet ypač tai tinka kunigui. Kuo auka didesnė, tuo labiau ji traukia ir žavi idealų ieškantį žmogų.

Tas kunigas, apie kurį jūs dažnai gerai ar blogai kalbate, prieš kiek laiko buvo gimnazistas. Jaunuolis kaip ir kiti. Turėjo draugų, mėgo žaisti. Turėjo jautrią jaunatvišką širdį, skirtą mylėti. Jeigu jis nebūtų turėjęs tokios širdies, būtų buvęs ne-normalus, jo nė į seminariją nebūtų priėmę. O jeigu kaip nors ten būtų patekęs, nebūtų ištveręs. Be jautrios širdies, be meilės, seminarijos gyvenimas jam būtų buvusi nepakeliamas našta.

Taip, jis mylėjo, jį traukė šeimos gyvenimas, jis nebuvo atsiskyrėlis. Jis nebėgo nuo gyvenimo, bet stengėsi kaip galima daugiau to gyvenimo aprėpti. Kartais sakoma, kad kunigas atsisakė šeimos ir jos gyvenimo malonumų. Bet tai netiesa. Jis atsisakė tik *mažos* šeimos. Jo plati širdis siekė *didės* meilės. Savo širdies jis nenorėjo paaukoti tik vienai mergaitei, bet šimtas ir tūkstančiams žmonių. Jo vaikai yra skaičiuojami taip pat tūkstančiais. Tai visi tie, kuriems jis suteikė dieviškąjį pašvenčiamosios malonės gyvenimą, kuriuose jis tą malonę didina ir ugdo. Ne be reikalo jis žmonių yra vadina mas tėvu. Jis nenorėjo užsidaryti siaurame šeimos ratelyje, bet eiti į mases ir skleisti ten tikrą meilę bei žmoniškumą, rodyti visiems tiesų kelią į mūsų galutinį tikslą. Ne, apsivilkęs juodą sutaną, jis nepabėgo nuo gyvenimo ir savo meilės neužkasė, bet mokėsi vis geriau suprasti, kas yra *tikroji* meilė ir kaip ją atskirti nuo egoizmo.

Kas, kas, bet jau kunigas tai tikrai

nėra egoistas. Štai jis laiko prie altoriaus Mišias. Už ką? Ar už save? Ne, už jus! Štai jis eina į klausyklą. Manote, kad iš įdomumo? Ne, tai yra labai sunki našta. Pažinojau kunigų, kurie kartais verkdamo, eidami į klausyklą, nes tai yra tikrai sunki ir atsakinga pareiga. Bet eidavo. Eidavo atleisti *jūsų* nuodėmių. Arba štai iš sakyklos jis ne kokią nors propagandą už savo partiją varo, bet skelbia *jums* Dievo žodį. O pagaliau ir eidamas per bažnyčią su lėkšte rinkti aukų, jis jas renka ne sau, bet *jums*; kad jūs turėtumėte gražią bažnyčią, puošnius altorius, kad čia atėję rastumėte savo sielai ramybės ir paguodos.

Žinau, gyvenimas yra žiaurus. Kartais jis ir kunigą parbloškia. Bet ar būtų gražu, ar krikščioniška jį pargriuvusį dar labiau žiauriausiais žodžiais ir negailestingomis kritikomis prie žemės spausti? Jis daug kartų *jus* pargriuvusius pakėlė, dėl ko nepaduodate dabar *jam* rankos? Dėl ko nepadedate jam atsikelti bent savo malda ir geru pavyzdžiu? Jeigu jūs žinotumėte jo nueitą kelią, jeigu suprastumėte tas psichologines priežastis, kurios jį gal tik laikinai pakirto, gal visai kitaip spręstumėte. Tada ir iš *jūsų* rankų nejučiomis iškristų akmenys, kuriuos buvote pasiryžę į jį sviesti. Ir jūs eitumėte susigėdę šalin, kaip tie, kurie kadaise norėjo užmušti Magdaleną, bet Kristus ją pakėlė, nušluostė ašaras ir papuošė amžinos garbės aureole.

J. Va i š n y s. S. J.

Kas nėra kentėjęs — nieko nežino: jis nepažįsta nei to, kas gera, nei kas bloga — jis nepažįsta nei žmonių nei pats savęs.

F e n e l o n

PALAIMINTI PERSEKIOJAMIEJI

Štai palaiminimas, kuris trumpu žodžiu ir tiesiu atsakymu atpasakoja persekiojamo žmogaus istoriją nuo Abelio iki kardinolo Mindszenty, nuo Egipto vergijos iki Romos katakombų, nuo pranašo Jonos iki Savanarolos, iki partizano žaliuose miškuose. Visus persekiojimus lydėjo ir tebelydi du elementai: idealas ir prieš idealą kovojanti jėga. Kartais ši jėga būdavo kumštis, kalavijas, degantis laužas, kalėjimas, tūkstantinė armija, neretai – piktas, tiesą iškreipias ar visos tiesos nepasakęs žodis, šmeižtų kompanija, sarkazmo ir ironijos nesiliaujanti audra. Pasaulis daug kartų matė ir liudijo, kaip jėga smaugė idealą, kaip apmokamas budelis korė nenorintį idealo atsakyti drąsuolių, kaip laužo liepsnos bučiavo kankinio kojas, kaip kalavijas buvo atsakymas į žmogaus įsitikinimus.

Daug kartų kraujas liejosi, kai idealas nepasidavė jėgos prievartai. Daug akių buvo išverkta, kai budelis nėrė kilpą ant nekalto kaklo. Daug našlaičių išėjo į ateities naktį, kai tėvas ir motina suklupo savo kraujo klane, gindami idealą, kuris nemirė net tada, kai kūnas tapo lavonu, o siela – dangum.

Buvo persekiojimų, kur tauta smaugė tautą, kur brolis žudė brolių. Buvo persekiojimų, kur giminė kovojo prieš giminę, šeima – prieš šeimą. Buvo persekiojimų, kurie pasiliko istorijoje, kaip gėdos stulpai senoje turgavietėje, kuriuos pasaulis minėjo ir niekada nenustos minėjęs. Bet buvo persekiojimų, kurių gal niekas nežino, kurie pasirodė kančios naktyje, kaip meteoras, ir užgėso nepalikęs pastebimų pėdsakų, kurie

lietė tik vieną žmogų, tik vieną širdį, tik vieną gyvenimą. Apie šią persekiojimų rūšį mes čia ir kalbėsime, nes ji mus visus liečia, visų gyvenimus aplanko, visų širdis skaudina. Tai tie persekiojimai, kurie lydi mūsų dienas, kaip saulė ar mėnulis, kurie žemę paverčia į ašarų pakalnę, kurie meilę nužudo, gimdo neapykantą ir augina kerštą. Tai tie persekiojimai, kurie mūsų dienų saldų skonį atmiešia ašarų kartumu, kurie širdies džiaugsmą pertraukia tragedijos rauda, kurie nakties ramų miegą persekioja nelaimių ir grėsmės klaikiais sapnais.

Mes girdime Evangelijos žodžius: "Palaiminti, kai jums piktžodžiaujama, kai jus persekioja, ir meluodami sako visa pikta prieš jus dėl manęs. Džiaukitės ir linksminkitės, nes jūsų užmokestis gausus danguje." Kai mes girdime šiuos žodžius, mes galvojame apie tikėjimo kankinius, kurie paguldė savo galvas už Kristų. Mes žinome, kad ne kiekvienam tenka tokia dalia, toks heroizmo bandymas ir tokia mirties garbė. Bet mes nepagalvojame, kad ne kiekvienas persekiojimas baigiasi mirtimi, kalėjimu, kalaviju, kartuvėmis. Ne kiekvienas persekiojimas liečia žmogų tiesioginiai. Ne kiekvienas persekiojimas grąšo mirtimi. Sakykime, tam tikros krypties laikraštis nepraleidžia dėkingos progos pasišaipyti iš katalikų tikėjimo, iš įsitikinimų, kuriuos ir tu gerbi. Tiesioginiai tavęs niekas nepuola, bet ir tau tenka ironijos, kartais šmeižto grumstas. Ir tau tenka skausmo dalis, nes tu priklausai žmonių grupei, kuri atakuojama tiesos vardu, bet veidmainiška širdimi, kai ateistas tave pradeda mokyti ti-

kėjimo tiesų, ir tu žinai, kad tavo tikėjimas jam tiek brangus, kiek sudėvėtas rūbas. Niekas tavęs nepersekioja tiesioginiai, bet tu jauti panieką. Palaimintas tu, jei tai priimi kilnia ir gero linkinčia širdimi, ir niekam neduodi progos sakyti, kad tavo žodžiai neatitinka tavo darbų.

Nors Bažnyčia, kaip ir kiekvienas didis ir šventas idealas, kiuris nenusilenkia dienos nuomonei ir amžiaus nepagrįstoms teorijoms, saugoja tiesą pilną, nenusigąsdamas grąsinimų ir nepopuliarumo, neišvengia kruvinų persekiojimų, bet jie nėra kasdieniai reiškiniai, ir ne kiekvieno dalis. Iš kitos pusės, persekiojimų nėra ko toli dairytis. Kiekvienam mūsų tenka jų didesnė ar mažesnė dalis. Ne veltui Šv. Povilas pasakė, kas nori gyventi pagal Kristaus dvasią ir principus, nors toks žmogus ir nebūtų pasiekęs imponuojančio kilnumo ir gilaus dvasios subrendimo, jis ne tik neišvengs persekiojimų, bet jis bus persekiojamas. Persekiojamas draugų, pažįstamų, organizuotų ar individualių pajėgų, persekiojamas net šeimos narių, persekiojamas savo kasdienės silpnybės, pasaulio dvasios, pagundų ir kerštingų, nors netikrų pranašų.

Persekiojamas gali būti tik tas, kuris yra susirišęs su koku nors idealu arba ideologija, pasaulėžiūra, kuris neseka masės, kuris neina visų išmintais keliais ir šunkeliais. Persekiojamas gali būti tik tas, kuris yra pasirinkęs Kristų savo gyvenimo karaliumi, pažadėjęs Jam ištikimybę meilę ir nedvejojantį paklusnumą. Persekiojamas gali būti tik tas, kuris turi jėgos pasipriešinti blogiui ir smurtui, kuris turi drąsos pasakyti tiesos žodį, kai masės tūkstantinės galvos kartoja bailų "amen". Lavonas plaukia pasroviui, nes jame ne-

bėra jėgos priešintis srovės kryptčiai ir galiai.

Yra žmonių, kurie pasirenka Kristų savo gyvenimo tiesa ir keliu, ir seka Jį, taip kaip jie išmano, tiek kiek jie gali. Neretai jie daugiau padaro negu vidurkio tikintysis. Dažnai jie pavyzdingesni įstatymo užlaidkyme. Jie turi silpnų ir žmogiškos menkystės kiekį nemenką, bet jų gera valia, nors kūnas ir silpnas. Jūs dažnai persekioja minios berniškas juokas, įkyrus ir skaudūs pasityčiojimai. Jiems tenka paniekos, juos lydi užgauną žodžiai, ironiški šypsniai. Palaiminti jie, jei jie nepasiduoda pesimizmui, paniekos kasdienei grėmei. Palaiminti jie, jei Kristus jų akyse ir širdyse. Palaiminti jie, jei tuo pačiu neatsilygina, jei nesiteisina, jei neprisideda prie minios.

Kiek tenka žmonai prikentėti nuo alkoholio vyro, kiek persekiojimų jai tenka pakęsti, kiek ašarų išlieti, kiek maldaujančių žodžių su dideliu ir nenuduotu nusižeminimu išsakyti! Jos negausus uždarbis vėjais nueina. Jos darbas ir pasišventimas neįvertinamas, jai niekada netenka išgirsti menko ir paprasto žodelio "ačiū". Jam visa negerai, visa ne vietoje. Jam užkliūva jos rožančius, jos ėjimas į bažnyčią. Jam užkliūva jos dosni širdis, darbščios rankos ir gyvas tikėjimas. Palaiminta ji, jei nesiieško geresnio. Palaiminta ji, jei širdyje nešiojasi savo kruviną dalį ir nesidalina kryžiaus našta su žmonėmis, bet su Kristumi. Palaiminta ji, jei niekada nepamiršta atleisti, nesišubina pasmerkti, nepraleidžia kantros maldos, meldžia didvyrės jėgų ir širdies, kuri myli žmogų, kai jis visiškai meilės nevertas.

Mes visi esame priklausomi nuo kitų žmonių, nors to mes ir nenorime pripažinti. Ne retas bando rodytis

A. Gulbinsko nuotr.

Aukštesniosios lituanistikos mokyklos choras Čikagoje.

stipresniu ir geresniu negu jis iš tikrųjų yra. Mes visi esame priklausomi nuo savo draugų, artimųjų ir bičiulių, ir visiems mums – bent laikas nuo laiko – reikia gero, šilto ir padrąsinančio žodžio, visiems mums reikia supratimo, teisingo mūsų pastangų įvertinimo, patarimo, pasakytą ne su visažinančio nuduota patirtimi, bet su paprastu ir tiesiu nuoširdumu. Bet kaip dažnai pasitaiko, kad mes esame tyčia nesuprasti, kad draugai mums šykšti gero žodžio, kad už mūsų nugarų jie mus piešia juodomis arba purvinomis spalvomis, kad jie nuolat mummyse ieško silpnybių, radę jas perdeda. Kaip dažnai jie iškreipia mūsų motyvus, priskiria mums veiksmus, kurių mes niekada nepadarėme. Palaimintas tu, jei moki dienos sunkią naštą nešti milžino jėga ir užsispyrimu, jei tuo pačiu neatsilygini, jei netampi ciniiku, jei dėl kelių nevykėlių, žmonių

be charakterio, visų tuo pačiu vardu nepakrikštyji. Palaimintas, jei myli juos, ir gero linki, ir gera jiems darai, ir paremi juos ir jų gerą vardą, kai skaudi patirtis tau ką kita diktuočių ir siūlytų.

Kiekvienam krikščioniui, prisiekusiam Viešpačiui Kristui amžiną ištikimybę, tenka kasdienė ir negailėstinga kova su savo silpnybe, su pagundų įkyriu regularumu, su pasaulio dvasia, kuri siūlo gyvenimą be varžtų, be problemų ir be kryžių. Ir tu galėtum eiti plačiuoju keliu, galėtum taikytis prie daugumos, galėtum išsižadėti disciplinos, pasiaukojimo, kantrybės. Ir tu galėtum kelti kumštį į dangų, kai gyvenimas pasuka keistu ir nesuprantamu keliu. Ir tu galėtum pasekti tuos, kurie plaukia pasroviui. Palaimintas tu, jei neišduodi savo Viešpaties ir Mokytojo. Palaimintas tu, jei tavęs nesuvilioja trys dešimtys sidabrinių. Palaimin-

ŠVENTOJO KARALAIČIO PAVYZDYS

Lietuvių tauta ligi šiol tėra sulaukusi vienų vieno Katalikų Bažnyčios pripažintojo Šventojo. Juo yra šv. Kazimieras, kilęs iš karališkos Gediminaičių giminės. To mūsų Šventojo prosenelis buvo Algirdas Gediminaitis, senelis Jogaila, tėvas Kazimieras — visi lietuviško kraujo ir valdoviško kilimo. Motina taip pat buvo kilusi iš valdovų giminės — Habsburgų dinastijos, išsišakojusios po visą Europą. Ji buvo vokiečių imperatoriaus Albrechto II dukterė Elzbieta, sulaukusi 12 vaikų. Šv. Kazimieras buvo antrasis sūnus, gimęs (1458) ir augęs Krokuvoje, Lenkijos karalių rū-

tas tu, jei puolęs, akis kreipi į kryžių — ne į kartuves. Palaimintas tu, jei pridėjęs ranką prie arklo, nesidairai atgal.

Persekiojimų jūroje banguoja mūsų gyvenimo valtys, ir kai audros pakyla, ne visos valtys grįžta į uostą. Kristus yra pasaulio kertinis akmuo. Jis ženklas, kuriam prieštaraujama, už kurį arba prieš kurį kovojama. Palaimintas tu, jei tave dėl Jo persekioja, nes gyvenimas sudega kaip žvakė, o Kristaus saulė niekada nesileidžia.

Bruno Markaitis, S. J.

muose, kur savo gausią šeimą augino karalius Kazimieras ir Elzbieta.

Ta aplinkybė, kad šv. Kazimieras jaunas dienas praleido prie Lenkijos sosto, lenkam duoda progos jį savo Šventuoju laikyti, nors nei jo tėvas nei motina nebuvo lenkai. Ir jis pats, tas Lietuvos karalaitis, paskutines savo dienas pragyveno Lietuvoje ir ten buvo palaidotas — Vilniaus katedros koplyčioje (1484). Vilniuje jis taip pat labiausiai atsijungė nuo žemės rūpesčių, skirdamas paskutines savo dienas tiktai maldai ir Dievui, Vilniuje jis išgarsėjo ir savo stebuklais, kurie šv. Kazimierą įkėlė į altoriaus garbę. Jo pripažinimu Šventuoju taip pat daugiausia rūpinosi ano meto Vilniaus gyventojai ir Didžioji Lietuvos Kunigaikštystė, su kuria jis buvo suaugęs savo kilme ir vėliau įaugo į ją savo kultu. Šv. Kazimiero iš Lietuvos istorijos ir lietuvių tautos buities išjungti neįmanoma. Jis yra Lietuvos Šventasis ir vienintelis ligi šių dienų mūsų tautos dangiškasis papuošalas.

Turėdami tą vieną savo tautos Šventąjį, atrodo, privalėjome labiau jį pažinti ir iškelti. Bet praeityje yra buvę kitaip. Šv. Kazimieras buvo ir tebėra giliai į mūsų žmonių širdis įaugęs, bet iš rašto mažai težinomas. Per 500 metų tas mūsų Šventasis, plačiai Lietuvoje garbinamas, nesusilaukė nei vieno didesnio veikalo, vaizduojančio jo gyvenimą, dorybes ir stebuklus. Priežastis yra dvejopa. Viena, šv. Kazimieras gyveno dar tais laikais, kai Lietuvoje ir Lenkijoje nedaug kas buvo rašoma apie to laiko įvykius ir žmones. Neliko gausnių žinių ir iš šv. Kazimiero gyvenimo. Antra, mūsų praeitis ligi Lietuvos nepriklausomybės laikų buvo tyrinėjama daugiausia svetimųjų, kurie kreipė akį į stambesnius įvykius

ir dar taip, kaip tai atrodė geriau pačių tyrinėtojų kraštams. Šventasis Karalaitis jų dėmesio netraukė, nes atrodė nereikšmingas didesniuose praeities žygiuose. Apskritai, šventieji asmenys dažniausiai paliekami nuošalyje politinių verpetų, nes ką gi jie gali reikšti savo šventu gyvenimu? Žmogaus plunksnos rašoma istorija nuslysta tik paviršiumi, kuris uždengia žmogaus ryšį su Dievu.

Šv. Kazimiero ryšį su lietuvių tauta pradėjome atstatinėti tik tada, kai patys ėmėm daugiau savo praeitimi domėtis ir ją tyrinėti. Pirmasis apie šv. Kazimierą lietuviškai parašė mūsų istorikas kun. Antanas Alekna (1927) ir daug vėliau šio straipsnio autorius (1947). Bet abi tos knygelės yra tiek mažos, kad jos mūsų nepatenkina. Daugiau žinių, surankiotų iš įvairių šaltinių ir Vatikano archyvo, dabar pateikia Dr. Zenonas Ivinskis "Darbininko" laikraštyje. Jis duoda jau platesnį ir tikslesnį šv. Kazimiero gyvenimo aprašymą, kiek tai įmanoma pagal išlikusias žinias. Bet ar įmanoma, bendrai, šventojo asmens gyvenimą išsamiau atvaizduoti?

*

Katalikų Bažnyčios istorijoje turime didžių šventųjų, kurių gyvenimas yra stambiais tomiais apžvelgtas ir vis naujai aprašomas. Kiekvienas amžius sulaukia savo veikalų apie tą patį Šventąjį, kaip šv. Augustiną, šv. Pranciškų, šv. Kiliarą, šv. Igną Loyolą, šv. Teresę Didžiąją ir daug kitų šventų vyrų bei moterų. Skaitydami tuos kūrinius, aiškiai jaučiame prasiimušančią laiko dvasią ir skirtingas pažiūras į jų išeitą žemės kelią.

Ligi naujųjų amžių pabaigos šventųjų gyvenimai būdavo stebuklais taip apipinami, kad nebeatrodė pasektini bet kuriam mirtingajam. Tai

Dievo išrinktieji, nežemiškos būtybės, sakytume, žemėje atsiradę angelai, kurie kitaip ir negalėjo gyventi. Jie jau šventi nuo lopšio; o jei jaunystėje klydinėjo, tai užtaikė ant tokio lūžio, kuris juos iš karto išėmė iš klaidos ir pasuko veidu į Dievą taip stipriai, kad prieš tą akstiną jie jau buvo bejėgiai atsispirti ir kitaip gyventi. Žmogui lieka ne tiek sekti jų pavyzdžiu, kas ir neįmanoma be stebuklo, kiek žavėtis jų šventumu ir prisiminti, kad yra aukštesni dalykai už šios žemės vylingas pagundas.

Naujieji amžiai, ypač mūsų laikai, atnešė kitokias pažiūras į šventuosius. Jie imta "nustebuklinti", įstatyti į istorinę realią aplinką, iš kurios šventieji prasimuša tikrai savo dvasine energija, taurumu, išmintimi. Tai yra, sakytume, paprasti žmonės kaip ir kiti, tik kilnios dvasios, kuri suviliojo ne vieną garsų rašytoją savo plunksną pavedžioti po Šventojo išeitą žemės kelią. Kelias tas, tiesa, atšoka nuo žemės, bet jame nėra ko nepaprasto lūžio ar Dievo piršto. Tai pozityvizmo įtaka: bandymas prieiti prie Šventojo tik iš žmogiškojo kampo, už kurio Dievo veikmės nesimato.

Turime du kraštutinumus, kurių nei vienas mūsų nepatenkina. Vienas šventuosius per daug sudievina, antras per daug sužmogina. Lieka neužgriebtas tikras žmogaus šventumas. Jis nesiduoda lengvai pavaizduojamas net ir tada, kai sugaudoma daug žinių iš šventojo asmens gyvenimo, net jo paliktų dienoraščių ar užrašų, kaip tos "Mažytės" švelnutės Kūdikėlio Jėzaus Teresėlės, kurios gyvenimo pabaigą beveik rankomis pasiekiamo. Bet tai, ko mes negalime pasiekti ir savo grubia plunksna niekada nepasieksime, — tai Dievo malonės veikimo žmogaus sieloje. Jis

praslysta pro mūsų pirštus. Šventųjų gyvenimo biografai arba išleidžia tai iš akių, teaprašinėdami žmogų ir jo aplinką, panirę į sugraibytų dokumentų krūvas, arba sutapdo jį su Dievu, ir žmogaus jau nebelieka. Tuo tarpu šventojo asmenyje darniai susieina ir Dievas ir žmogus; jie suartėja dar žemėje neišskiriamai. Tai yra idealas, kurio siekti privalu kiekvienam žmogui. Čia kiekvienas gali būti šventasis, kad ir nepripažintas. Viešai skelbiami tik tie, kurių herojiška dorybė parodo, kad dar čia žemėje jie rado nebeišskiriamą jungtį su Dievu.

*

Tolimoje mūsų praeityje tokį stiprų ryšį su Dievu buvo suradęs Lietuvos karalaitis Kazimieras. Maža liko iš jo gyvenimo žinių, apgailėtina maža, kurios mums papasakotų ne apie tai, kaip jis užaugo ir kas aplinkui jį augo, bet kaip jis šventas tapo. Vis dėlto viena žinia yra stambi, neabejotina ir, mano nuomone, pagrindinė jo santykių su Dievu: tai jo skaisybės dorybė. Per tuos tolimus laikus jį siekia mus, kaip nuskintos Dievo sodui lelijos kvapnis. O reikia žinoti, kad jo aplinkoje, karališkam darbužy ir dvare, kur humanizmas jau skelbė atsipalaidavimą nuo kietesnių moralės reikščių, nebuvo lengva išlikti tyram ir skaisčiam. Šv. Kazimieras, tiesa, nekrito nuo durklo, kaip Marija Goretti mūsų laikais, bet anuo metu ir jo sąlygomis karalaičiui reikėjo nemažiau įtempti savo dvasią ir budrumą, kad jis neparkristų net savo artimųjų gundymuose. Šv. Kazimiero žodis buvo tvirtas ir aiškus — ne, ir tai jį įkėlė į Dievo altorių. Visos kitos jo švento gyvenimo dorybės lelijų vainiku pinasi apie tą angeliškąją skaisumą.

Kai tai sugretiname su lietuvių tauta, kuriai istorija nuo senų laikų nešykšti pastabų, jog buvo tauri ir dora, tai šventojo Kazimiero laimėtoji pas Dievą aureolė, pirmoji mūsų žemėje, iškelia kaip tik tai, kas mūsų tautoje buvo gražiausio ir rūtų dainose apdainuojamo. Ir tuo atžvilgiu šv. Kazimieras yra mūsų tautos šventasis. Jo karžygiškas pasirodymas Lietuvos kariams jungtinas ne vien su paskatinimu ginti savo žemę, bet ir kovoti dėl tos karžygiškos skaisumo dorybės, kurios netekusi tauta ir be priešų antpuolio nueina graban.

*

Garbindami šventuosius ir apie juos rašydami, labai dažnai elgiamės kaip vaikai, atsiradę prieš dailiai pasipuošusį žmogų: norime pačiupinėti kiekvieną jo drabužio siūlę. Norėtume ir Šventojo gyvenime išnarstyti visus jo dėvėtus rūbus, apėiti kambarius, kuriuose jis gyveno, paliesti jo laikytus daiktus, paieškoti žemėje palikusių pėdų. Visa tai mums labai įdomu ir smalsu. Rodos, kai patirtume tas kasdieniškas smulkmenas, išryškėtų ir tai, kaip Dievo malonė Šventąjį veikė. Deja, to nepastebime net tada, kai su šventu žmogum gyvename po vienu stogu ir vaikščiojame tais pačiais keliais. Ar jis gali būti šventas? Lauktume kažko nepaprasto, pritrenkiančio. Kitus pritrenkia tik žinia, kai paskelbiamas Šventuoju. Argi jis neatrodė visai toks, kaip kiti? Iš tikrųjų, natūralus žmogus, bet Dievo malonės pilnas. Galėjome tai pastebėti, jei buvome kiek atidesni.

Bet kai reikia stebėti už kelių amžių, sukykla dar daugiau abejonių: gal ir nebuvo taip, kaip dailiai nurašoma? Stengiamės tada išieškoti visus liudijimus, atsekti visas pėdas —

JIS GYVENO NE SAU

Dvidešimtajame amžiuje visa gyvenimo eiga ėgavo kitokį veidą. Pagrindinis šių laikų požymis, ypatin-
gai šiame krašte, – tuštumas. Kartą
teko būti vienoje gražioje protestan-
tų katedroje. Iš lauko stebino jos gro-
žis, ta pakilimo dvasia, kuri šimtais
bokštelių skverbėsi į melsvą padan-
gę. Tai buvo vienas iš tų meno še-
devrų, kurie per metų eilę liudijo ir
tebeliudija apie asmenybes, gyvenu-
sias praeityje. Bet kai įėjome į vidų,
buvome visiškai apstulbinti. Kiek iš-
orė imponavo savo didingumu, tiek
vidus gąsdino tuštumu. Nieko čia ne-
buvo, išskyrus kolonų eiles ir vidu-
ryje stovintį stalą – altorių. Tai su-
darė visą bažnyčios vidinę aplinką.
O, kaip vadovas aiškino, prieš dau-
gel metų ši katedra buvo katalikų
rankose ir jos vidus alsavo grožiu bei
rimtumu.

Ta bažnyčia yra šiandieninio mo-
dernaus pasaulio paveikslas, kurio
rėmai auksiniai, o pats vaizdas labai
menkos vertės. Šiuo metu visi rūpi-
nasi savo išore, pamiršdami, jog
Adomo sūnus yra ne tik žemės ske-
veldra, bet taip pat ir Amžinojo Tvė-
rėjo paveikslas bei panašumas.
Žmogus yra kūno ir sielos junginys.
Bet tai šių dienų žemės viešpačiui
nieko nesako. Įvairių izmų paveiktas

ir įsitikinti. Vienus tai įtikina, kiti nie-
kada nepatiki, nes netiki, kad žmo-
gus gali būti šventas, kad jis privalo
toks būti, nes nieko sutepto neįeis į
dangaus karalystę.

Šventieji mus savo pavyzdžiu mo-
ko, kad šventu žmogumi galima bū-
ti dar žemėje. Lietuvių tautai tokiu
pavyzdžiu yra jos Šventasis Karalai-

tis.

S. Sužiedėlis

ir apsvaigintas, jis pamiršo tą nesu-
griaunamą dėsni. Jis rūpinasi tik sa-
vo kūnu, savo išore ir aplinka, kurio-
je gyvena, visai nekreipdamas dė-
mesio į šaltinį, kuris teikia gyvenimo
srovę.

Visa to pasekmės matome dabar-
tiniame chaose, kuris su kiekviena
valanda, praslinkusia pro žmonijos
ekraną, vis didėja ir didėja. Ši ne-
tvarka skandina asmenis, organiza-
cijas ir tautas po truputį, iš lėto, bet
tikrai.

Šioje dvasioje subrendęs asmuo
pasidaro individualistas, drįsčiau sa-
kyti, net egoistas. Kur tik pažvelgsi-
me, visur matysime didelį susirūpi-
nimą savimi, savanaudą ir ieškojimą
malonumų bei patogumų. Atrodo,
lyg kiekvienas turi savo pasaulį, sa-
vo narvą, į kurį jis uždarytas, ir ne-
mato nieko kita, tik save. Artimo
meilė, pagalba kitam, savo artimo
supratimas darosi visiškai svetimi
atominiam žmogui. O jei kartais ir
jie pasirodo spindinčiomis raidėmis,
tai už jų slepiasi kiti tikslai bei no-
rai.

Bet visa tai atrodo labai liūdnei ir
gąsdinančiai, pagalvos ne vienas.
Nejaugi visi mes esame tokie? Ačiū
Dievui, ne. Kaip visais laikais, taip
ir dabar turime asmenybių, kurios
gyvena tik kitiems, visiškai pamirš-
damos save. Vienas iš tokių kilnia-
dvasių buvo kun. Alfonsas Lipniū-
nas. Tur būt, kiekvienas lietuvis yra
girdėjęs apie jį, tačiau, greičiausiai,
jis labai mažai pažįstamas. Jis yra
per daug užmirštas tų, kuriems gyve-
no ir paaukojo savo jauną gyvybę.
Tačiau gyvenime visuomet taip bu-
vo ir bus.

Kun. A. Lipniūnas gimė 1905 m.
kovo mėn. 12 d. Pumpėnų par., Pa-

nevėžio apskr. Pumpėnuose baigęs pradinę mokyklą, įstojo į Panevėžio gimnaziją. Gavęs į rankas atestatą, važiuoja Kaunan ir ilgai nedvejodamas stoja kunigų seminarijon. Pagaliau gauna kunigo šventimus, ta laimė, išsvajota vaikystės ir jaunystės dienose, išsipildo. Grįžta į Panevėžį, kur dirba pastoracinį darbą, o visą atliekamą laiką skiria jaunimui.

Bet jauno kunigo širdis nerimsta. Ji trokšta daugiau mokslo, trokšta giliau pažinti gyvenimą, visas jo paslaptis bei užduotis. Tą troškimą pastebi dvasinė vyriausybė, kuri prasidama jo norus, pasiunčia jį į Prancūziją tolimesnėms studijoms. Kun. A. Lipniūnas patenka į Lilly universitetą, sociologijos fakultetan. Tačiau jam ne vien tik mokslo teorijos rūpi. Jis nori praktiškai pritaikyti įgytas žinias, o tam Prancūzijoje dirva plati. Kaip gimtojoj šalyj, taip ir čia metasi jaunuomenės tarpan. Šis laikotarpis, praleistas vyno šalyje, turi daug įtakos ir jo tolimesniam gyvenimui. Būdamas Prancūzijoje, jis turėjo progos susipažinti ne tik su jaunimu, bet ir su jo vadais, kurių patyrimą bei gausias žinias kun. Alfonsas, kaip darbšti bitelė, krovė savo aruodan. Aplankęs Amerikos lietuvių ir daugelį Europos kraštų, jis 1939 m., antrojo pasaulinio gaisro išvakarėse, grįžta į Lietuvą. Grįžta apsišarvavęs mokslu, kurį tuojau pradeda naudoti savo gimtojo krašto labui.

Atgavus senąjį Vilnių, iš Panevėžio išsikelia Pedagoginis Institutas Drauge su juo vyksta ir kun. A. Lipniūnas. Čia jis visa aistra puola į visuomeninį gyvenimą. Mes jį matome kaip Vilniaus Pedagoginio Instituto lektorių, Universiteto kapelioną, Šv. Jono bažnyčios ir Aušros Vartų pamokslininką.

Deja, visa tai nepatiko rudajam mūsų tautos žudikui. Ir negalėjo patikti, nes kun. A. Lipniūno žodžiai iš sakyklos paaukštinimo degino jų sąžines. Pagaliau priartėja 1943 m. kovo mėn. 7 d. Ji lietuvių tautos istorijoje liks amžiams skaudi taip, kaip birželio mėnesis. Tą dieną vokiečiai suėmė daugelį Lietuvos intelektualų ir išvežė juos į koncentracijos stovyklas Vokietijoje, iš kur ne vienas nebegrižo. Jų tarpe buvo ir kun. A. Lipniūnas.

Ir taip Lietuvos amžinasis miestas Vilnius netenka dar vieno iš savo didžiųjų asmenų, kurio kelionė eina per Kauno kalėjimą, Stutthof'o koncentracijos stovyklą ir baigiasi ant smėlėtų Baltijos krantų, prie ošiančio melsvo patalo, kur tas Vilniaus numylėtinis 1945 m. kovo 28 d., amžiams nutilęs, užmigo nuvargusio keleivio miegu. Nebeklausys jo balso statulos ir žmonių minios šv. Jono bažnyčioje sekmadienį per sumą, nebegirdės tie maldininkų būriai, kurie ramiais gegužės vakarais susirinkdavo į Aušros Vartus pagarbinti Stebuklingosios Motinos ir paklausyti tų griausmingų jaunojo pamokslininko žodžių. Pasiges jo ir tie našlaičiai bei vargšai, kuriems jis tarsi tėvas buvo atidavęs visą savo širdį. "Jis mirė, nes geriausieji iš mūsų miršta" (kun. S. Yla).

Kun. A. Lipniūnas buvo socialinė asmenybė. Jo žodis girdėjosi visur. Atimk jam kalbą, ir jo nebebus. Kun. S. Yla rašo: "Žodis – pagrindinė Lipniūno aistra ir dovana. Jau gimnazistas kaitino savo kalbomis mases. Pabrėžiam mases, nes jis plačios tribūnos kalbėtojas. Uždaram, intymiam būrelyje jis beveik "bežadis". Jo kalbėjimo būdas lakus, jausmingas, vaizdus, dažnai skatinantis ir moralizuojantis. Pagrindiniuose kal-

Kun. A. Lipniūnas

bos motyvuose aukštieji idealai: žmoniškumas, tiesos gynimas, tėvynė, žmogus. Lipniūnas nevartoja negatyvinių priemonių; jo kritika kiek galima labiau pozityvi". Sakykla ir tribūna buvo jo dirva, iš kurios jis švietė kiekvienam, kuris jo klausė.

Ne be reikalo Šv. Jono bažnyčia ir Aušros Vartai būdavo pilni žmonių, kurie susirinkdavo išgirsti kun. A. Lipniūno. Daugelis net ir netikinčiųjų ateidavo paklausyti to žodžio menininko. Jį būtų galima palyginti su populiariuoju vyskupu Fulton Sheen, kuris Amerikoje neranda sau lygaus. Įdomiausia, kad visais bolševikų okupacijos metais kun. A. Lipniūnas kalbėjo iš sakyklos, ir komu-

nistai nedrįso jo suimti. Čia gal pagelbėjo ir jo gudrumas. Prieš pradėdamas pamokslą, perskaitydavo Stalino konstitucijos paragrafą apie religijos laisvę ir paskiau sakydavo, kad, štai, paties Stalino parašyta konstitucija garantuoja tikybos laisvę, todėl kas eina prieš tikybą, eina prieš patį Staliną ir griaua komunizmą.

Geriausiai jis, tur būt, atsimenamas iš jo veiklos Vilniuje, kur jam teko praleisti abi okupacijas. Čia jis išsišakojo ir apėmė visas gyvenimo sritis. Ne be reikalo vadinamas "viso lietuviško veikimo centru Vilniuje" (Z. Kasiulynas). Jį pažinojo visi ir kiekvienam jis ištiedavo pagalbos

ranką. Išvežtųjų šeimos, našlės, ligoniai, neturtingieji moksleiviai ir studentai bei daugelis nelaimės ištiktų buvo nuolatinėje jo globoje. Kiekvieną kartą užėjęs į jo butą, galėdavai rasti būrį studentų, kurie darydavo maisto bei rūbų ryšulius nelaimingiesiems.

Visame kun. A. Lipniūno gyvenimo kelyje buvo galima pastebėti jo kilniadvasiškumą, savęs atsižadėjimą ir pasiaukojimą. Kai jis buvo sumintas ir laikomas kalėjime, kai kurie asmenys darė pastangas jį išvaduoti. Buvo paruoštos sąlygos jam pabėgti, tačiau kai apie tai pasakoma jam, jis ramiai atsako: "Vyrai, jūs nuken-

tėsit, aš pasiliksiu Dievo valiai, aš nieko nebijau, verčiau aš kentėsiu. Jūs nukentėsit". Ir taip liko kalėjime.

Net ir kacete būdamas, su kitais dalinosi paskutiniu duonos kąsniu. Pagaliau sulaukė išsilaisvinimo valandos, kuri jam, deja, buvo labai trumpa. Jis išsilaisvino amžiams, apie save palikdamas šviesų atminimą.

*Krito žiedas kaip naktys, kaip dienos,
Kaip gyvenimas visas nukris,
O jis vienas, jis vienas, jis vienas,
Praraston praeitin nebegrįš.*

(B. Brazdžionis)
V a c l . K l e i z a

KAIP KALBĖTIS TELEFONU

Mums dažnai tenka kalbėtis telefonu, todėl yra labai svarbu žinoti etiketo taisykles. Pasikalbėjimai telefonu gali būti įvairūs. Šiame straipsnelyje vieną kitą žodį tarsime apie *oficialius* pasikalbėjimus, pvz., kai kalbama su kokia nors įstaiga, ir apie *privačius* pasikalbėjimus, kai kalbama su pažįstamais ir draugais.

Kada nepatartina naudotis telefonu

Netinka telefonu kviešti į sužadtuves, vestuves, primicijas bei kitus didesnius parengimus. Nepriimta telefonu išreikšti užuojautą dėl kieno nors mirties. Tai galima atlikti arba laišku, arba spaudoje. Jeigu jau praneši laišku arba spaudoje, tai pasakui jau galima apie tuos dalykus kalbėti ir telefonu.

Nepatartina dažnai naudotis svetimais telefonais, pvz., savo kaimynų ar draugų, be ypatingo susitarimo.

Geriau naudotis automatu, negu dažnai trukdyti kaimynus ar draugus.

Nors informacijų centrai yra įsteigta tam, kad padėtų žmonėms, bet nebūtų gera klausti informacijų dėl mažiausių smulkmenų. Geriau pačiam pasiinformuoti telefonų knygoje arba kituose atitinkamuose šaltiniuose.

Jeigu linija yra užimta, tai reikia palaukti, bet jei būtų labai svarbus reikalas, tai galima prašyti telefonistės, kad nutrauktų tą pasikalbėjimą ir tave sujungtų su norimu asmeniu.

Nepatartina telefonu kalbėtis apie labai intymius dalykus ir paslaptis, nes kartais gali kas nors nugirsti, kam nenorėtumei pavesti savo paslapčių.

Nebūtų gražu ilgai užtęsti telefoninius pasikalbėjimus, nes netinka sau monopolizuoti tokių priemonių, kurios skirtos tarnauti visuomenei.

Oficialus pasikalbėjimai

Oficialiuose pasikalbėjimuose, minint savo pavardę, paprastai pasakomas ir titulas, pvz., "Dr. Girčius kalba — Dr. Girčius speaking". Jeigu atsiliepia tarnaitė ar sekretorė, gali sakyti: "Dr. Girčiaus kabinetas". Savo pavardžių jos nemini. Jeigu neturima ypatingų titulų, pvz., "daktaras" ar "advokatas", tai sakoma tik savo pavardė, nepridedant žodžio "ponas". Žinoma, jei reikia, galima paskui paminėti savo pareigas, einamas toje įstaigoje.

Grynai oficialiuose pasikalbėjimuose nesakoma, baigiant pasikalbėjimą, "sudie — goodbye", bet "ačiū už paskambinimą — thank you for calling". Tokiuose pasikalbėjimuose, žinoma, neklausiama, kaip laikotės, kaip sveikata, nekalbama "apie gražų orą". Šie pasikalbėjimai turi būti trumpi, aiškūs, liečią tik norimą reikalą.

Privatus pasikalbėjimai

Amerikoje vis labiau įeina į paprotį, atsiliepiant į šaukimą, sakyti savo telefono numerį, pvz., Prospect 6-1677. Mums atrodo šis būdas labai šaltas ir visai nereikalingas laiko gaišinimas. Skambintojas, išgirdęs kad tas numeris atsiliepė, kurio norėjo, vis dar nėra tikras, ar ten atsiliepė jo norimi žmonės. Toliau jis turės klausti, ar čia kalba tas jo norimas asmuo arba ta šeima, kuriai jis skambina. Geriau būtų atsiliepiant tiesiog pasakyti: "Girčius kalba", arba "Girčių šeima", arba "Šv. Kazimiero parapija". Tada skambintojas jau be jokio abejojimo žino, kad nesuklydo ir gali tuoj pradėti kalbėti apie norimą reikalą arba pakviesti kitą pageidaujimą tos šeimos asmenį. Privačiuose pasikalbėjimuose sakoma savo pavardė be titulo.

Skambinant reikia tuoj pasisakyti, kas kalba. Būtų negerai, jeigu vers-tum kitą spėlioti, kas tu esi. Kreipiantis į kitą koku nors reikalu, nebūtų mandagu klausti, ar ši vakarą būsi namie, ar esi laisvas, neužimtas. Tas, kurio taip klausi, patenka į labai nemalonią padėtį, nežino, ką atsakyti, nes jam neaišku, ko tu jo toliau klausi, kur tu jį kviesi. Jeigu jis ir nenorės sutikti su tavo kvietimu, atsakyti jau nebus patogu, nes pirmiau jo paklausei, ar jis yra laisvas, ir gal jis atsakė, kad taip. Taigi, norint ko nors prašyti ar kur tą asmenį kviesti, tuoj pasakyk, kad ruoši tą ar kitą dalyką ir paklausk, ar jis galės dalyvauti. Jeigu jis nenorės tavo kvietimo priimti, tada galės paprastai atsakyti: "Labai ačiū, bet ši vakarą esu užimtas".

Jeigu skambini į butą, kur yra daug šeimos narių ir juos visus pažįsti, tai reikėtų tuoj pasisakyti, kas kalba, pasakyti tam, kuris atsiliepė, kokį nors komplimentą ir tuoj paprašyti, kad pakviestų tą asmenį, su kuriuo nori kalbėti. Jeigu šeimai nesi artimas ir nesi pažįstamas su visais šeimos nariais, nėra reikalo pasisakyti, kas kalba, bet gali tuoj paprašyti, kad pakviestų tą asmenį, su kuriuo nori kalbėti. Jis turi pakviesti, jei tas asmuo yra namie, visai neklausdamas, kas čia kalba, kas jo nori. Taip klausti būtų labai nemandagu.

Mandagumas reikalauja gražiai elgtis ir su telefoniste. Jeigu ji kar-tais suklysta, nereikia karščiuotis ar jai išmėtinėti, bet mandagiai pataisyti klaidą. Kai kas labai garsiai rėkia, kai kalba ypač tolimesnėmis distancijomis. Tai parodo, kad tas asmuo yra "iš kaimo", kad jis dar nepripratęs kalbėti telefonu. Reikia kalbėti visai normaliai, nors būtų ir

DVYLIKA KLAUSIMŲ VYRAMS

Perskaičius šių metų "L. L." 1 nr. patarimus moterims, kaip būti gromis žmonomis, turiu sutikti, kad gyvenimo praktika rodo, jog, jų laikantis, pusė šeimos nesklandumų būtų išspręsta, pusės negerovių išvengta. Moterys, gyvendamos pagal tuos patarimus, turėtų 50 procentų pakelti šeimos laimę, bet likusieji 50 procentų tenka vyrams, nes vedybos šiais laikais teisingai yra vadinamos "fifty-fifty partnership" ir iš jų plaukianti laimė ar kyla neklandumai yra abiejų partnerių nuopelnas.

Čia norėčiau patiekti 12 klausimų vyrams, kaip jie turėtų įnešti savo dalį į šeimyninės laimės klestėjimą.

"Be meilės negyvensi" — rašo T. Vaišnys, o mylėti reiškia *daugiau duoti negu imti*. Jei abudu jaunavedžiai šio principo laikytųsi visą gyvenimą, bet ne tik medaus mėnesį, tai šeimyninė laimė klestėtų jų šeimoje, išstumdama neapykantą, aimaną, skundus. Bet kaip dažnai gyvenime mes pirmiausia tik apie save galvojame, ieškome tik savo malonumų, o nesistengiame suprasti kito asmens reikalavimų bei norų.

Jei kas, skaitydamas šias eilutes, sakytų, kad jo gyvenimui užtenka tik 50 procentų laimės ir meilės, teikiamos tik vienos pusės, labai skaudžiai suklystų, nes laimė ir meilė arba yra pilna, arba visai jos nėra. Meilės vietą religingose šeimose užima pasiaukojimas ir kančia išganymo labui, o nereligingose — nesantaikos ir nesugyvenimas, kurs dažnai baigiasi skyrybomis. Tik abidvi pusės, vyras ir žmona, stengdamiesi kuo daugiau meilės įnešti į savo šeimos gyvenimą, dės plytą po plytos į tvirtą savo laimės rūmą. Apie moterų uždavinius jau buvo pirmiau minėta, todėl dabar pakalbėsime tik apie vyrus.

ilgiausia distancija, tik stenkis laikyti mikrofoną arti prie burnos.

Jei skambindamas suklydai ir pataikei ne ten, kur norėjai, nebūtų gražu, klausti, kas ten kalba, bet tuoj atsiprašyti ir padėti mikrofoną. Nereikia leisti telefonu atsakyti mažiems vaikams, nors jie ir labai norėtų kalbėti. Tai yra nereikalingas laiko gaišinimas ir kartais gal nervinimas to asmens, kuris skambina. Mažas vaikas vis tiek neatliks to, ko norima.

Sakėme, kad nereikia per daug

vartoti telefono nereikalingiems pasikalbėjimams, bet antra vertus, tinka pasinaudoti šita taip lengva priemone, jei yra koks nors reikalas. Pvz., labai gražu, jei vyras iš darbo paskambina žmonai, nors tik pasiteirauti, kaip jai einasi ir pasakyti "labą dieną". Tą pat galima pasakyti ir apie artimus draugus. Nors tai atrodo smulkmenos, bet parodo asmens atidumą ir meilę. Kartais ir labai mažais dalykėliais galima parodyti kitam didelę meilę ir padaryti daug džiaugsmo. *J. Venckus, S.J.*

Norėdami kalbėti apie vyrų uždavinius šeimoje, turime bent trumpai paminėti keletą įžanginių pastabų, kurios gal geriau padės vyrams suprasti savo žmonas. Visos moterys ilgisi meilės, ir jų meilė yra dvasiškesnė negu vyrų. Tai išplaukia iš pačios moters prigimties. Vedybos šito moters meilės ilgesio nepakeičia, tik dar labiau sustiprina. Ta mergaitė, be kurios, atrodė, gyventi bus sunku, kurią prisiekei mylėti ir jos neapleisti visą gyvenimą, yra ta pati, taip pat tave mylinti ir tavo meilės trokštanti, kaip ir anksčiau, kai ji dar tebebuvo tavo sužadėtinė. Šiandien ji tavo žmona, tavo draugė ir paguoda, tavo vaikų motina ir namų šeimininkė. Ir šiandien tu, gal būt, stebiesi, kodėl visa yra taip pasikeitę, kodėl ji nebėra tokia daili, taip gražiai susitvarkiusi ir apsirengusi, kaip prieš keletą metų, kai su ja, dar mergaite, vaikščiojai. Tu stebiesi, kodėl ji irzli ir nekantri, kodėl ji užsidarius nuo tavęs, vengianti žmonos pareigų, arba paviršutiniška, šalta. Ji tavęs nebesupranta. Jūsų vedybos, atrodo, buvo stambi klaida. Tu norėsi įtart, kad ji tavęs nebemyli, nes su tavo draugu daug mieliau šneka, negu su tavim. Tu pradėsi pavyduliauti, nes juk ji tavo nuosavybė.

Didelė dalis visų šeimos nesantaiškų ir nuodėmių išplaukia iš apsileidimo meilėje. Jei tu jos pastangų neįvertini, nesistengi jos suprasti, jai padėti, nerodai dėmesio, kritikuoji, ji darosi atšiauri, murma, verkšlėna, ji nebesitvarko namuose. Kam visa tai? Juk tu vis tiek to nepastebi, įlėkęs į kambarį, įbedi akis į laikraštį ir nieko daugiau nebematai. Tu neišsivedi jos niekur, tu į ją tik trumpais šiurkščiais žodžiais tesikreipi ir tik tada ją myli, tuo trumpu momentu, kai iš jos savo teisių reikalauji. Pas-

kui palieki ją, lyg kokį daiktą, kuris atliko savo paskirtį. Tu pamiršti, kad ji moteris, kad ji savo prigimtimi jautresnė, švelnesnė, kad ji trokšta meilės, plaukiančios iš tavo sielos, kaip lygiateisė gyvenimo draugė, o ne vien tik kaip tavo vyriškos prigimties reikalavimų klusni pildytoja.

Kažkas yra pasakęs, kad žmona yra tokia, kokią ją padaro pats vyras. Jis gali turėti nuoširdžią savo gyvenimo draugę, arba paversti ją nervinga, šiurkščia, netvarkinga, nemylinčia moteriške, su kuria bendras gyvenimas bus tikras kryžius. Čia nekalbu apie retus nesugyvenamus charakterius, kalbu apie neigiamų charakterio bruožų moteryse išsivystymą, kurių kaltininkas dažnai yra pats vyras, nors apie tai jis gal visai nepagalvoja. Juk dažnas iš jų mano, kad, duodamas pastogę ir duoną, išlaikydamas savo žmoną, turi visas teises į ją, kaip į kokį daiktą. Jis nepagalvoja, kad ji yra moteris, trokštanti jo meilės ir visuomet pasiryžus su kaupu už tai jam atsilyginti.

Štai dabar keletas klausimų vyrams, kurie gal padės geriau suprasti, ko žmonos iš jų laukia, slapčia ilgisi, kas yra stipriai įaugę į jų moterišką prigimtį ir į ką vyrai turėtų atkreipti daugiau dėmesio, norėdami pasiekti didesnės šeimyninės laimės.

1. *Ar visuomet esi švelnus, teisingas ir suprantąs žmoną savo vyriškuose reikalavimuose?* Šis klausimas yra labai opus. Jis yra kiekvienos situokusios poros meilės paslaptis. Plačiau šio klausimo nenagrinėsiu, tik priminsiu, jog tuokiamasi ne tam, kad vienas ir kitas atskirai gyventų, saugodami skaistybę ir mergystę, kaip brolis ir sesuo. Vedybų tikslas, Šv. Rašto žodžiais sakant, yra tas, kad "du taptų vienas kūnas", kad

Vyro ir žmonos
meilės ryšys.

pilnos meilės išsiskleidime galėtų vienas kitą papildyti ir vykdyti Dievo valią — "augti, daugintis ir pripildyti žemę". Iš to plaukia teisėtos pareigos vienas kitam. Bet kaip dažnai susituokusiujų poros skundžiasi ir esti nepatenkintos savo gyvenimu, kaip sunkia našta, vien tik dėl to, kad vienas ar kitas partneris turi per daug egoizmo. Tas egoizmas sugriaua daugelį šeimų, nes iš jo kyla vyro brutalumas ir moters užsidarymas, atšalimas. Žmona niekada nebūna šalta ir abejinga, jei mokėsi prie jos su meile ir švelnumu prieiti, jei neimsi jos kaip daikto, vien savo malonumams skirtą, bet su ja elgsiesi, kaip su lygiateise judviejų meilės dalininke. Jei mes ko norim, turim ir patys duoti. Nori iš žmonos meilės, švelnumo? Rodyk ir jai meilę ir švelnumą. Nepalik jos po judviejų susiartinimo, kaip nereikalingo daikto, bet išsiskirk švelniai ir su meile. Jei gu šiuos savo santykius su žmona stengsiesi daugiau sudvasinti, būsi

nustebintas vedybinės laimės išsiliejimu judviejų gyvenime.

2. Ar stengiesi su žmona pasidalinti savo išgyvenimais, rūpesčiais, darbo įspūdžiais ir kitais tave dominančiais klausimais? Ar stengiesi suprasti savo žmonos rūpesčius? Ar domiesi tuo, kas jai įdomu?

Jei taip nedarai, pats esi kaltas, kad žmona neparodo pakankamo susidomėjimo tavo rūpimais reikalais. Gal pats savo užsidarymu ir iš aukšto žiūrėjimu į žmoną esi ją atstūmęs, o dabar skundies, kad ji tavęs nesupranta. Žmona ir vyras geriausi draugai gali būti tik tada, jeigu vienas kitą supranta.

3. Ar parodai žmonai nors dalelę to dėmesio, kurį rodei prieš vestuves: ar parneši jai gėlių, dovanėlių, ar prisimeni jos vardo ir gimimo dienas, ar pasveikini ją Motinos dieną, ypač jeigu jau ji motina arba ruošiasi ją tapti, ar tinkamai atšventi jūsų vedybinio gyvenimo sukaktį?

Šie visi dalykėliai, nors atrodo tokie menki ir nesvarbūs, turi labai didelės reikšmės moters gyvenime, nes parodo, kad tu ja domiesi, myli, kad ji tau nenusibodus. Bet nemanyk, kad vien dovanomis meilė perkama. Ne, reikia daug jausmo ir širdies. Kad ir pora laukinės gėlės žiedų gali tavo žmoną daugiau nudžiuginti, negu brangiausios dovanos, jeigu tas gėlės su meile dovanosi.

4. *Ar duodi savo žmonai kiekvieną savaitę ar kiekvieną mėnesį nors truputį pinigų, kuriuos ji gali skirti tik savo reikalams ir neprivalo tau duoti apyskaitos?*

Juk žmona nori patikti tau, nori būti gražiai apsirengusi, susitvarkiusi. Be to, kartais ji nori ar su drauge kur nors išeiti, ar kokią dovanėlę tau ar kitam artimam asmeniui nupirkti. Jai reikalingas lūpų pieštukas, truputis kvėpalų ar kokia nors kita kosmetikos priemonė. Kartais ji nori savo apsirengimą truputį pajvairinti ir pasipuošti karolių virtine ar kuklia sagute. Tai daug nekainuoja, bet be šitų smulkmenų moteris negali apsieiti, juk moteriai yra įgimta puoštis. Ir jeigu ji kiekvieną kartą turi prašyti tavęs pinigų, ją tas labai erzina ir nervina. Ji pasijunta nelaiminga, kad neturi savo valios, savo lėšų net tokioms smulkmenoms. Jos nuolatiniai prašymai erzina ir tave, tu prikaišioji, kad ji išlaidi, kad be visa to galima apsieiti. Bet atsimink, ar ir tu nesistengi, kad plaukai negultų ant apikaklės, kad būtum gražiai nusiskutęs, kad turėtum vieną kitą centą alaus stiklui su draugu? Tu užmiršti, kad ir žmona turi panašių reikaliukų. Kaip dažnai iš to kyla visokių prikaišiojimų, nesutikimų, ginčų. Visa to būtų galima lengvai išvengti, susitarus prieš vedybas arba tuoj po jų,

trupučiuok pinigų skirti asmeniškomis žmonos išlaidoms.

5. *Ar savo žmoną vertini ir gerbi kitų akivaizdoje? Ar, kitiems girdint, jos nekritikuoji, o gal giri kitų moterų gražesnę apsirengimą, geresnę skonį, didesnę išmintį, tobulesnę šeiminingumo būdą?*

Niekados to nedaryk, nes tai užgauna pačius jautriausius žmonos jausmus, jos moteriškąją ambiciją, sukelia pavydą, atšalimą nuo tavęs. Juk žmona stengiasi, daro visa, kad tau patiktų. Jeigu kartais ne taip gerai pavyksta, ją užjauk, suprask, jai padėk. Gal geriau padaryti ji neturi lėšų, išsilavinimo, sugebėjimo. Ar ji dėl to kalta?

6. *Ar padedi namų apyvokos darbuose?*

Jei abudu kitur dirbate – tavo pareiga tiek pat prisidėti prie darbų namuose, kiek ir tavo žmonos. Gal sakysi, kad būtų juokinga, jeigu vyras virs, skalbs ir atlikinės kitus moterų darbus? Niekas iš tavęs to nereikalauja. Bet yra daug darbų, kuriuos ir tu galėtum atlikti ir savo žmonai pagelbėti. Ar negalėtum nueiti ko nors nupirkti, ar nesugebėtum sutvarkyti kambarių? Jei tu ir vienas dirbi, vis tiek gali atrasti laiko ir pasiūlyti žmonai savo pagalbą, ypač sunkesniuose namų ruošos darbuose. Tu matai, kad ji skuba, pluša, bėga šen ir ten, o tu gal ramiai sėdi ir rūkai cigaretę, o gal dar kartais susirauki, kad laiku laikraščio nepaduoda, arba rėki nepatenkintas, kai vaiką reikia pervystyti. Už tokius mažus darbelius tikrai gautum iš žmonos atlyginimą didesne meile ir prisirišimu.

7. *Ar daliniesi su žmona poilsio valandomis? Ar kur nors drauge išeinate?*

Juk ir *tavo* žmona yra reikalinga poilsio ir išsiblašymo. Padėdamas jai namų ruošos darbuose, turėsi ją laisvesnę ir sau. Abu galėsite džiaugtis poilsio valandomis, kur nors išeidami, ar jaukiai namuose laiką praleisdami. Išėję pasivaikščioti, ar į kiną užsukę, ar savaitgaliais nuėję į lietuvių parengimus, pamiršite kuriam laikui turimus rūpesčius ir jausitės lyg iš naujo jėgų pasisėmę kovoti su sunkumais, pasitaikančiais kiekvieno žmogaus kelyje.

8. *Ar esi paslaugus žmonai?*

Užvilkti apsiaustą, leisti pirmiau įeiti pro duris, padėti įlipti į autobusą, panešti dalį jos pirkinių, padėkoti už mažus patarnavimus, atliktus tau, atrodo, yra smulkmenos, bet labai svarbios kasdieniniame gyvenime, jei nori jį padaryti gražesnį.

9. *Ar pastebi naują žmonos suknelę, kai ji nori tau pasirodyti, ar matai išpuoštus kambarius, kai grįžti iš darbo, ar pastebi jos skaniai ir įvairiai paruoštus pietus, kuriuos gal rengė valandomis, kad tavę nustebintų ir pradžiugintų?*

Jei tu šių dalykų nematai, daug pralaimi. Tu vyras, tau sunku pilnai suprasti moterį, lygiai kaip ir moteriai vyrą, tačiau reikia stengtis. Minėti dalykėliai yra labai svarbūs moterims. Jos nori būti pastebėtos, įvertintos, trokšta, kad būtų padėkota už jų pastangas. Gal tu visa tai pavadinsi tik nereikalingu laiko gaišiniu, bet žinok, kad tai yra plytos tavo laimės rūmuose.

10. *Ar žmona pasitiki, ar be reikalo jos neįtarinėji, ar nesi pavydus?*

Pavydas — baisi liga, daugelio šeimų laimę griuvėsiais paverčianti. Be galo yra skaudūs nepagrįsti ir neteisūs įtarinėjimai, prikaišiojimai,

persekiojimai. Tikrai mylėti — reikia suprasti mylimą žmogų, juo pasitikėti ir jam aukotis. Nepagrįstas nepasitikėjimas ir pavydas gali žmogų privesti prie tikros neištikimybės ir domėjimosi kitais. Už tai, jei esi pavydus, valdyk save ir rodyk daugiau pasitikėjimo žmonai, o pamatysi, kaip tavo įtarinėjimai pamažu išsisklaidys.

11. *Ar esi tvarkingas namuose?*

Daugelis vyrų, gatvėje ar darbe sutikti, atrodo labai tvarkingi, bet namuose yra visai kitaip. Namuose, galvoja jis, galima jaustis laisvai, atseit, nesistengti ir žmonai sudaryti gerą išpūdį. Jis pamiršta, kad žmona visuomet nori jį matyti tvarkingą ir švarų, o ne tik tada, kai ruošiasi į svečius. Apsileidimas šiame punkte dažnai atneša nesklandumų atšaldančių prisirišimą ir meilę.

12. *Ar užsiimi religine praktika drauge su žmona?*

Ar nueinate drauge į bažnyčią, šv. Komunijos, ar meldžiatės vienas už kitą? Visa žemiška laimė bus trapi ir netikra, lyg pilis ant smėlio, jeigu ji nebus statoma ant dieviškosios malonės ir pagalbos pagrindų. Ne tik moterys, bet ir vyrai turi melsti Dievą, prašydami daugiau ištvermės ir meilės savo gyvenimo kelyje.

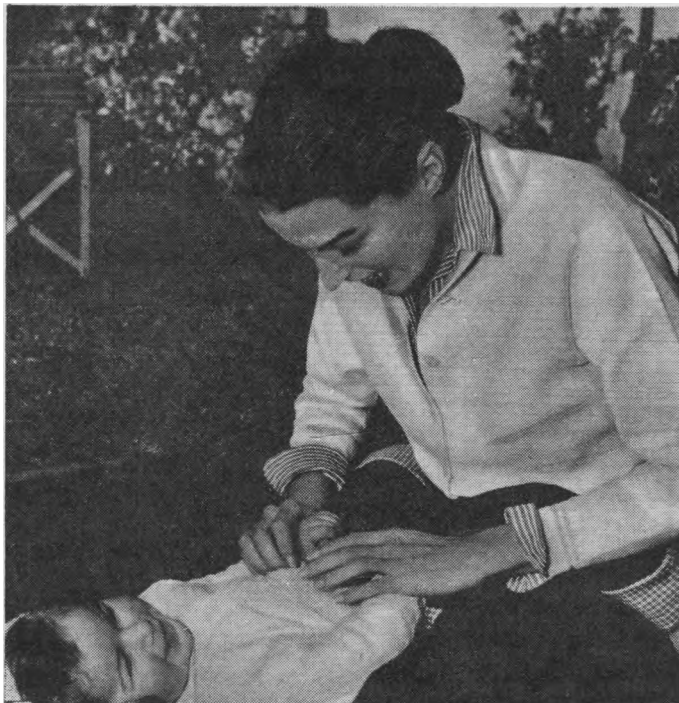
Štai mūsų, moterų, reikalavimai jums, vyrams. Tikiuosi, kad tokių, kurie į visus čia patiektus klausimus atsakytų neigiamai, nebus. Bet į dalį šitų klausimų tikriausiai kai kurie turės atsakyti — ne. Užtat reikėtų pradėti ruoštis jau nuo šios dienos, kad ir į juos ramia širdimi galėtumėte atsakyti — taip. Tada jums patiems šeimoje gyventi bus maloniau ir smagiau.

Moteris

Iš

filmų

pasaulio

Garsioji italų kino žvaigždė Silvana Manganò, kurios puikia vaidyba publika neseniai gėrėjosi filmuose „Bitter Rice“, „Anna“, „Lure of the Sila“, atrodo, yra laimingesnė savo naujose motinos pareigose. Ji yra ištekęjusi už turtingo filmų gamintojo ir augina dvi dukreles. Vyras, be abejojimo, tinkamai įvertina jos artistinius gabumus, bet verčiau nori ją matyti ne kino ekrane, o prie savo vaikučių lopšio.

Duodame trumpas recenzijas ke-
lių senesnių filmų, kurie tačiau dar
yra rodomi kai kuriuose miestuose.

SEA AROUND US

Spalvuotas filmas, fotografuotas
jūros dugne. Nepaprastai gražiai ir
įdomiai parodyta jūros gyvulija ir
augalija, kuri labai retai kam pasi-
taiko matyti. Tikra spalvų ir judesių
simfonija. Verta pamatyti ir suaugu-
siems ir vaikams.

ROMAN HOLIDAY

Labai mielas, švelnus, gražiai su-
vaidintas filmas. Puiki fotografija, Ro-
mos vaizdai. Turinys: jauna karalai-
tė ištrūkusi nuo pareigų, persirengia

paprasta mergaitė ir vaikštinėja po
Romą, kur sutinka meilę ir nuotykius.
Tema: meilės ir pareigos susikirti-
mas. Labai geri artistai. Filmas pa-
lieka tikrai malonaus ir gaivinančio
įspūdžio. Patiks suaugusiems ir vai-
kams.

SCANDAL AT SCOURIE

Spalvuotas filmas, geri artistai. Tu-
rinys: Sudega katalikių vienuolių iš-
laikoma našlaičių prieglauda, ir naš-
laičiai atiduodami tiems, kurie jų no-
ri. Maža našlaitėlė susitinka jauną po-
nią, kuri ją nori auginti. Nors vyras
ir nesutinka, bet gudrumu ponija naš-
laitę pasiima ir vyrą šiek tiek per-
kalba. Kadangi mergaitė katalikė, o
naujieji tėvai protestantai, susidaro

tėvams įvairių sunkumų. Tėvas apkalbinamas, paėmęs auginti katalikę mergaitę, kad per rinkimus galėtų sumedžioti katalikų balsus (veiksmas vyksta Kanadoje, prancūzų apgyventoje dalyje). Įvairūs nuotyčiai: gaisras, pabėgimas. Pagaliau: laukianti pabaiga. Filmas kiek sentimentalus, bet patiks motinoms ir tėvams. Vaikams taip pat tinkamas. Katalikybė vaizduojama simpatiskai.

GENTLEMEN PREFER BLONDES

Spalvuotas filmas su išgarsintomis gražuolėmis Jane Russell ir Marilyn Monroe. Filmas išreklamuotas ir išgarsintas be saiko. Turinys: viena mergaitė nori meilės, kad ir be turtų, antra nori tik turtų, už kuriuos pasiryžusi paaukoti viską. Abidvi gauna, ko geidžia. Gražios panelės, gražios suknelės — tai geriausia, ką galima pasakyti apie šį filmą. Turinys tuščias ir nuobodus. Kadan gi filmo idėja yra neetiška — turtas aukščiau už viską — filmas yra žalingas jaunimui. Nežiūrint kai kurių pasenusių juokų ir vieno kito įdomesnio pasakymo, filmas yra tiek neįdomus ir tuščias, kad reikia visą laiką tik žiovauti ir snausti. Geriausias pavyzdys, kaip baisiai neteisingai ir perdėtai yra kai kurie filmai išreklamuojami. Nepatartina žiūrėti nė vienam.

NAUJOS KNYGOS

Venancijus Ališas. *Cascata Cristalina*. Ketvirtoji lyrikos knyga. Iliustravo V. Stančikaitė. Išleido "Bendrija" Vokietijoje, 1953 m. Kaina nepažymėta. Knygos pajamas autorius skiria Vasario 16 Gimnazijai.

156 puslapių knygoje yra 44 eilėraščiai, kurių temos labai įvairios:

paliktųjų namų prisiminimai ir ilgesys, tremtinio dalia, žmogaus sielos ir būties paslaptys, žmogus ir gamta, sielos džiaugsmas, troškimai ir ilgesiai. Eilėraščiuose matyti autoriaus poetiška siela ir jautrumas, pamatęs prasmę bei grožį tiek dideliuose tiek mažuose dalykuose. Jo eilėraščiai švelnūs, malonūs, persunkti galvoji mu ir įsijautimu. Įdomūs ir įvairūs rimai bei temų pasirinkimas jo poeziją padaro mielą ir patrauklią. Gražiai išlyginti rimai ir dainuojantis ritmas verčia skaitytoją skaityti ir gėrėtis.

Tik, gal būt, nereikėjo maišyti su proza. Prie eilėraščių pridėtas ir "Laiškų" skyrius. Nors "Laiškų" tema ir mintys pagirtinos, bet vis dėlto jie yra lyg disonansas tarp švelnios poezijos. Išskyrus paskutinį "Laiškų" skyrių, "Cascata Cristalina" yra lyrikos rinkinys, kurį su dideliu džiaugsmu skaitys kiekvienas poezijos mėgėjas, visados, kaip kristalinę versmę, rasdamas gaivumo.

Kazimieras Barėnas. *Giedra visad grįžta*. Novelės. Išleido "Tremtis" Vokietijoje, 1953. Kaina nepažymėta. 215 puslapių knygoje randame aštuonias noveles. Psichologiškai įdomi ir savotiška yra "Pusbernis ir pusmergė", kur parodoma labai pavydi ir įtaringa žmona. Pašaipos ir humoro autorius parodo novelėse: "Keliukas", "Balandžiai", "Duobė". Lyriškai gaudžiai aprašinėja gimtuosius namus ir su meile atvaizduoja dviejų motinų portretus "Veiduose už lango" ir "Medyje". Ne taip gerai autoriui pavyko "Mano dėdė Vaitiekus" ir "Teta Karolina". Nežiūrint kai kurių trūkumų, knygą kiekvienas skaitys lengvai ir su malonumu. Autorius yra geras psichologas, gerai vaizduojąs žmones su jų savotiškumais ir sumaniai pinąs veiksmą bei intrygą.

Sofija Tomarienė

Skaitytojų aukos "Laiškams Lietuviams"

I. Kaniausis (Chicago) – 10 dol., J. Puplesis (Chicago) – 8 dol., V. Elvitytė (Chicago) – 5 dol., kun. P. Sabulis (Hartford) – 4 dol., J. Adomaitis (Anglija) – 3,50 dol.

Po 3 dol.: A. Skarulis (Brooklyn), R. Minelga (Chicago), J. Akelaitis (Chicago), kun. J. Karalevičius (Bayonne), J. Gaudzė (Montreal), V. Stanulis (Chicago), V. Daruškevičius (Chicago), J. Šumakeris (Cicero), P. Grigaliūnas (Chicago), A. Davis (Chicago), J. Klimas (East Chicago), A. Šakalys (Chicago), A. Kerelis (Chicago).

Po 2 dol.: R. Butauskas (Torrington), J. Juozaitis (Hamilton), J. Černiavičius (Cicero), J. Miliauskienė (Chicago), V. Šateikis (St. Benedict), L. Pagožinskas (Anglija), P. Banga (Detroit).

Po 1 dol.: O. Algminienė (Chicago), M. Kasakaitis (Chicago), M. Dagis (Chicago), P. Deltuva (Rockford), J. Jagela (Chicago), E. Tamošiūnas (Chicago), S. Vaitkienė (Brockton), A. Leščinskienė (Detroit), N. Mardosas (Lisle), J. W. Karalius (Chicago), D. Barauskaitė (Chicago), R. Širmulytė (Chicago), O. Grigaliūnienė (S. Boston), S. Urbonavičienė (Cleveland), P. Steponaitis (Tariffville), M. Puidokas (Tariffville), S. Rumša (Waukegan), D. Kučinskas (Chicago), T. Kardelis (Leduc), P. Liauba (S. Boston), V. Levanas (Waterbury), V. Bajelis (Waterbury), P. Rauskinas (Chicago), V. Kreznor (Brooklyn), O. Damijonas (Omaha), P. Gyls (Chicago), I. Shweddas (Calumet City), K. Rusinas (Toronto), H. Savickas (Grand Rapids), V. Morkūnas (Chicago), kun. J. Buikus (Girardville), G. Urba (Scranton), M. Škėmaitė (Rockford), S. Bražionienė (Chicago), M. Petraitytė (Chicago), K. Mačiulis (Rochester), B. Grušaitis (Waterbury), K. Gavėnienė (Chicago), B. Dičpinigaitytė (Chicago), K. Valiukaitienė (Chicago), S. Terebaitė (Worcester), J. Gudaitytė (Chicago), M. Januševičaitė (St. Catharines), E. Žygas (Chicago), P. Burneikis (Chicago).

Visiems gerb. Skaitytojams, kurie auکوjo "Laiškams Lietuviams" paremti arba tremtiniams Vokietijoje, labai nuoširdžiai dėkojame.

T. J. Bružikas visiems Urugvajaus bažnyčios statybai aukojusiems nuoširdžiai dėkoja. Bažnyčia jau auga, ir tikimasi, kad iki rugsėjo 8 d. bus baigta, bet lėšų dar trūksta. Pastačius bažnyčią, reikės rūpintis mokykla ir senelių prieglauda, nes yra daug vargšų, neturinčių kur prisiglausti.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Leonardas Žitkevičius. SAULUTĖ DEBESĖLIUOS, čiai vaikams. Jaunimo literatūros 1953 m. premijuota knygelė. Gražiai iliustruota J. Pilipausko. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas 1953 m., 2334 So. Oakley Avė., Chicago 8, 111. Apie 50 eilėraščių, 64 psl., kaina \$ 1,50.

Juozas Budzeika, MIC. MARIJOS APSIREIŠKIMAS ŠILUVOJE. 48 puslapių brošiūrėlė, išleista Marianapolyje.

LITERATŪROS LANKAI, nr. 3. Neperiodinis poezijos, prozos ir kritikos žurnalas, leidžiamas Argentinoje. Yra gražių ne tik lietuvių autorių kūrinių, bet nemaža ir svetimos literatūros vertimų.

“L. L.” ADMINISTRACIJOJE GALIMA GAUTI ŠIAS NAUDINGAS KNYGAS:

DIEVAS IR ŽMOGUS. Katalikų tikėjimo tiesos, dorovės reikalavimai ir sielai pašvęsti priemonės. Virš 500 psl., kaina \$ 5 (kietais viršeliais — \$ 6,50).

TU IR JI. Jėzuito Hardy Schilgen įdomi knyga jaunimui. Skirta ypač berniukams, bet labai naudinga ir mergaitėms. Kaina \$ 2.

KAS ŽIŪRI IR NEMATO. V. Gutausko, S. J. knygelė, įdomiai sprendžianti kai kuriuos labai aktualius mūsų tikėjimo klausimus. Kaina \$ 1.